

O klebetách

V medzivojnových časoch, keď televízia či modernejšie médiá ešte neexistovali a rádio mávali len v krčme či v bohatších rodinách, bolo vzácné každé vzrušenie. A negatívne informácie – *planie chýry*, ako ich naši predkovia volali – sa šírili zo všetkých najrýchlejšie. Často ich roznášali ľudia, ktorí síce mali dar reči a jazykom vedeli narábať veľmi obratne, chýbal im však zmysel pre pravdu, spravodlivosť a empatiu. Najľahšími obeťami klebiet boli tí najbezbrannejší – chudobné dievčatá, mladé vdovy či slobodné matky. Zveličovanie, nepravdivé reči a ohováranie im neraz spôsobili mnoho bolesti.

V tejto súvislosti mi napadá príbeh jednej ženy, ktorú som dobre poznal. Narodila sa v Nemeckej v roku 1922. Jej rodičia patrili k menej majetným obyvateľom obce. Ona a jej sestry si ako mladé dievčatá pred vydajom zarábali službou alebo prácou v antalovskej tehelni, ktorá bola pre ženy veľmi namáhavá. Keď sa po druhej svetovej vojne vydala, s manželom si postavili nový skromný domček. Po jeho predčasnej smrti zostala sama s malými deťmi. Viackrát mi o tejto ťažkej životnej situácii rozprávala. Často to komentovala porekadlom *Vdovica – všetkým ľuďom lavica*. Mala na mysli lávku cez jarok, na ktorú každý stúpi a často si o ňu otrie zašpinené topánky. Ako mladá vdova mala plnú hlavu starostí, aby deťom i sebe zabezpečila aké-také živobytie. Nepriazeň osudu sa snažila prekonávať statočnou prácou a dobrou vôľou. Neponosovala sa, nevyplakávala na priedomí. Naopak, aj v ťažkej situácii sa vedela zasmiať a radosť rozdávala aj iným. Uvedomovala si, že prekonať trápenie je v prvom rade úloha jej samej. Viacerí ľudia v dedine ju však ohovárali. Zazlievali jej, že nie je smutná, zakríknutá, obviňovali ju, že za mužom dostatočne nesmúti. Podľa nich sa správala nehanebne, pretože svoj žiaľ a trápenie nevystavovala na obdiv celej ulici.

S pomocou príbuzných a vďaka vlastnej pracovitosti, odhodlanosti a životnému optimizmu sa jej podarilo najťažšie roky prekonať. V staršom veku si ju ľudia napokon vážili – paradoxne – aj pre vlastnosti, vďaka ktorým sa ako mladá vdova stala terčom klebetenia a osočovania. Mal som ju rád pre jej priamosť, dobrotu a zmysel pre spravodlivosť. A viem, že podobný vzťah k nej mali aj mnohí iní ľudia v obci, ktorí ju poznali.

Zlomyseľné klebety ubližujú nevinným ľuďom aj v súčasnej dobe, keď sa na nedostatok správ nemôžeme sťažovať. Naopak, valcuje nás záplava informácií, ktorých je – vďaka rozvoju masmediálnej sféry – oveľa viac ako kedysi. A práve to je ten problém. Klebetenie, ohováranie a najmä hlúpe osočovanie zaplavilo facebook a iné sociálne siete ako mor. Lžiam a komentárom plným nenávisti sa v tomto prostredí darí. Mnohí ľudia zistili, že takto môžu beztriestne šíriť čokoľvek... Pri počítači alebo

s mobilom v ruke sa totiž – podobne ako pri ohováraní na ulici, cestou do obchodu, niekedy dokonca aj pred kostolom – nemusia pozerať ohováranému človeku do očí. Za svoje vyjadrenia nenesú nijakú zodpovednosť. Čo je však podstatné, neuvedomujú si, že hoaxy, ktoré sa im tak páčia, často šíria profesionálni dezinformátori, ktorí sa touto činnosťou živia.

Na sociálnych sieťach často komunikujeme len s ľuďmi, ktorí si myslia to isté čo my. V názoroch sa utvrdzujeme bez toho, aby sme si o danom probléme zistili čo najviac vierohodných informácií. Ak sa veľa negatívnych emócií nahromadí na jednu kopu, výsledkom sú nenávistné kampane namierené proti

Zdroj foto: <https://sk.wikipedia.org>

ľuďom, ktorých si niekto vopred – zámerne a cielene – vytypoval za nepriateľov. Potrebuje totiž poškodiť ich povesť, zasiahť v dezorientovaných a neinformovaných ľuďoch semeno pochybností, ktoré rýchlo prerastajú do nepriateľstva až nenávisti. Permanentne sa obeťami takýchto útokov stávajú príslušníci rôznych menšín v našej spoločnosti, počas nedávnej pandémie to boli lekári a vedci, v poslednom období sú to aj predstavitelia verejného života. Najväčšiemu „hejtu“ bola vystavená prezidentka republiky, ktorá stavila na slušnosť, pokojnú komunikáciu a ktorá sa aj k politickým oponentom snažila pristupovať s rešpektom. Žiaľ, za spomínanými útokmi často stoja politické elity, ktoré sa za to vôbec nehanbia. Ich cieľom je získať vplyv či udržať si moc za každú cenu. Veľmi dobre ovládajú poučku, že negatívne správy sa šíria rýchlosťou blesku. A že stokrát opakovaná lož sa stáva pravdou.

Veľmi by nám ako spoločnosti prospelo, keby sme sa viac zamýšľali nad svojím konaním, aby sme v prvom rade kriticky hodnotili vlastné správanie. Vlastné myšlienky, slová a skutky. A skôr, ako by sme chceli posudzovať konanie a zodpovednosť iného, mali by sme mať odvahu obuť si jeho topánky a aspoň chvíľu kráčať jeho cestou.

Martin Lokša

Prihovor starostu

■ Vážení spoluobčania, dovoľte mi, aby som vás informoval o aktuálnej situácii v areáli spoločnosti PTCHEM, s. r. o., týkajúcej sa možného ohrozenia kontaminovanými vodami z odkaliska Dubová-gudrónové jamy.

Počas mimoriadnej situácie vyhlásenej 7. marca 2022 starostom obce boli cez čistiareň odpadových vôd v areáli spoločnosti PTCHEM kontinuálne čistené dažďové vody z gudrónových jám, spodné vody z drenážnych stien, ako aj splaškové vody z kanalizácie. Rozhodnutím Okresného úradu Brezno č. 1/2024 bola mimoriadna situácia odvolaná ku dňu 31. januára 2024 o 24.00 hod. V dôsledku tohto rozhodnutia došlo k prerušeniu odčerpávania dažďových vôd z odkaliska a tým aj k vzostupu hladiny vôd v odkalisku. Podľa štátneho podniku Vodohospodárska výstavba, ktorý je štátom poverenou organizáciou vykonávajúcou odborný technicko-bezpečnostný dohľad nad odkaliskom Dubová, môže dôjsť k prelievaniu kontaminovanej vody cez korunu hrádze a k bezprostrednému pretrhnutiu oslabenej hrádze so vznikom prielomovej vlny z náhleho a masívneho uvoľnenia zadržiavaných gudrónov a gudrónových vôd.

Obec nemá kompetencie ani dostatočné sily a prostriedky, ďalšia mimoriadna situácia vyhlásená len na úrovni obce by teda

hroziacu situáciu nevyriešila. Za pomoci prednostu Okresného úradu Brezno a generálneho riaditeľa sekcie krízového riadenia Ministerstva vnútra SR som požiadal o urgentné stretnutie so zástupcami Ministerstva životného prostredia SR, ktoré je povinnou osobou na plnenie povinností podľa § 3 ods. 2 a 3 zákona č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej záťaže a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ihneď po informácii o možnom ohrození sme listom požiadali ministerstvo životného prostredia o stanovisko k vzniknutej situácii, ako aj o urgentný návrh opatrení. V súčasnosti neustále prebiehajú konzultácie so sekciou krízového riadenia ministerstva vnútra. O ďalšom postupe vás budeme priebežne informovať.

Rekonštrukcia kultúrneho domu a výstavba nových ambulancií prebieha podľa harmonogramu, kotolňa je už hotová, kladú sa podlahy, obklady, začnú sa práce na výstavbe pódia, osvetlenia a ozvučenia sály. V priebehu apríla sa začnú budovať parkovacie miesta, čím dôjde k obmedzeniu premávky na Ulici Andreja Sládkoviča. Z uvedeného dôvodu žiadam všetkých občanov prechádzajúcich popri stavenisku o toleranciu a zvýšenú bezpečnosť.

Čo sa týka projektu rekonštrukcie denného stacionára, bola podaná žiadosť o stavebné povolenie, čo je podmienka pre podanie žiadosti o poskytnutie nenávratných finančných prostriedkov na rekonštrukciu.

S príchodom najkrajších sviatkov jari vám v mene svojom aj v mene zamestnancov obecného úradu prajem krásne prežitie Veľkej noci.

Branislav Čižmárik

Zasadnutia obecného zastupiteľstva v skratke

■ Riadne zasadnutie dňa 27. decembra 2023

Denný stacionár

Projektová dokumentácia k rekonštrukcii denného stacionára je už ukončená. Obec pripravuje stavebné povolenie na rekonštrukciu. Po jeho právoplatnom vydaní bude riešiť žiadosť na získanie prostriedkov z Plánu obnovy.

Rozprávková miestnosť v Zámostí

Bola ukončená prvá etapa projektu *Z rozprávky do rozprávky* v bývalej „hornej“ škole v Zámostí. V decembri sa v týchto nových priestoroch uskutočnilo slávnostné otvorenie za prítomnosti médií, predstaviteľov Banskobystrického samosprávneho kraja (BBSK), oblastnej organizácie cestovného ruchu (OOCR) a starostov okolitých obcí. „Rozprávková miestnosť“ bude prevádzkovať OOCR Horehronie za podmienok, ktoré boli dohodnuté s obcou. Obec požadovala, aby ceny pre našich obyvateľov boli zľavnené, čomu prevádzkovateľ vyhovel. Všetky informácie o termínoch vstupov, kontakty aj cenník sú zverejňované na www.horehronie.sk v časti Aktivity – Tipy na výlety. V tomto objekte budú v rámci projektu postupne zriadené ešte dve „rozprávkové miestnosti“. Potrebne finančné prostriedky už boli obci prisľúbené. Podpredseda BBSK Ján Beljak uviedol, že v pláne sa následne ráta aj s úpravou fasády.

Spojená škola Nemecká

V spojenej škole sa realizovalo zameranie podláh v jedálni a na chodbách, ktoré chce obec vymeniť v dôsledku havarijného stavu. Obec chce požiadať o príspevok Regionálny úrad školskej samosprávy začiatkom roku 2024, keď dostane všetky podklady. Podľa toho, či a v akej výške budú poskytnuté finančné prostriedky, obec vymení časti, ktoré sú v najhoršom stave.

Partnerská obec Kalavryta

Z partnerskej obce bola doručená pozvánka na výročie represálií, ktoré pripadlo na 13. december 2023. Starosta obce sa aj

v mene poslancov obecného zastupiteľstva (OZ) obce Nemecká ospravedlnil listom za neúčast. Našu obec na podujatí zastupovala veľvyslankyňa Slovenskej republiky v Aténach. V roku 2024 bude vyvinutá snaha o získanie prostriedkov, aby Nemecká mohla prijať delegáciu z gréckej obce Kalavryta.

Predaj majetku obce v súvislosti s kanalizáciou

Obecné zastupiteľstvo schválilo zmluvy o uzatvorení budúcej kúpnej zmluvy na odpredaj kanalizácie a čističky odpadových vôd v prospech Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, ktoré boli nevyhnutné pre pokračovanie procesov pri dobudovaní kanalizácie v obci.

Schválenie rozpočtu

OZ schválilo rozpočet obce Nemecká na rok 2024 v zmysle návrhu a zobralo na vedomie rozpočet obce Nemecká na roky 2025 a 2026.

Zriadenie vyraďovacej a škodovej komisie

OZ zriadilo vyraďovaciu a škodovú komisiu a určilo za jej členov poslanca Jaroslava Tučeka, hlavného kontrolóra obce Ing. Gabriela Giertla, PhD., a zamestnankyňu obce Ing. Alexandru Barlovú, PhD. Starosta obce ozrejmil, že inventarizačné komisie pri inventúrach navrhnu majetok, ktorý obec potrebuje vyradiť. Zriadené komisie navrhnutý majetok posúdia a vyradia.

Predaj cisternového vozidla PRAGA V3S

Starosta obce konštatoval, že do zverejnenej súťaže o odkúpenie automobilu za stanovenú cenu 5000 eur sa neprihlásil žiadny záujemca. Starosta obce navrhol, aby sa OZ dohodlo na nižšej cene, za ktorú by si automobil mohol záujemca odkúpiť v súlade s platnými zásadami hospodárenia s majetkom obce.

Odmena pre hlavného kontrolóra

Obecné zastupiteľstvo schválilo mesačnú odmenu pre hlavného kontrolóra obce vo výške 20 % z platu hlavného kontrolóra s účinnosťou od 1. januára 2024.

Rozpočtové opatrenie

Zastupiteľstvo schválilo rozpočtové opatrenie č. 3/2023, ktoré sa týka presunu kapitálových výdavkov z položky plynofikácie technických služieb (v roku 2023 sa nere realizovala) na položku financovania projektu na podporu zvyšovania bezpečnosti dopravy a smerových tabúľ.

Riadne zasadnutie dňa 24. januára 2024

Rekonštrukcia kultúrneho domu

Na stavbe kultúrneho domu sa pravidelne konajú kontrolné dni. Harmonogram prác postupuje podľa plánu. Firma z dôvodu kratšieho časového skľuzu pracovala aj v období medzi vianočnými sviatkami. Realizovali sa sadrokartónové obklady. Vonkajšia fasáda sa bude robiť za priaznivého počasia. Obec sa v spolupráci s dodávateľom stavebných prác zaoberá detailmi súvisiacimi s vybavením interiéru. Vnútri sa zhotovujú obklady a dlažby. Pre odstavňé plochy pri kultúrnom dome bude vydané stavebné povolenie. Začiatok prác je naplánovaný na začiatok jari.

(Pozn. red.: V čase uzávierky tohto čísla novín bolo stavebné povolenie pre odstavňé plochy kultúrneho domu vydané.)

Rekonštrukcia obecného úradu

Obec hľadá projektanta na prípravu projektovej dokumentácie na podanie žiadosti o nenávratný finančný príspevok.

Predaj vozidla Praga V3S

Obec zverejnila inzerát na predaj prebytočného cisternového automobilu Praga V3S na komunálnom bazáre v zníženej cene 3000 eur.

Prostriedky na mzdy a prevádzku školy

OZ schválilo rozdelenie finančných prostriedkov pre Spojenú školu v Nemeckej, potrebných na mzdy a prevádzku na rok 2024, vo výške 20 525 eur mesačne.

Prenájom časti pozemku obce

Starosta a obecné zastupiteľstvo prerokovali zámer žiadateľky prenajať, resp. dať do výpožičky časť pozemku patriaceho k „dolnej škole“ v Zámostí, ktorú by využívala na chov včiel. Komisia pre územné plánovanie, výstavbu a životné prostredie požadovala, aby umiestnenie a výmera potenciálnej prenajímateľnej plochy bola určená geodetickým zameraním. Zastupiteľstvo schválilo výpožičku časti pozemku s výmerou cca 30 m² s cieľom umiestnenia a chovu včiel na obdobie piatich rokov.

Harmonogram zberu plastov v roku 2024

Vrecový zber plastov, kovov a viacvrstvových kombinovaných materiálov sa bude uskutočňovať spravidla posledný štvrtok v mesiaci podľa harmonogramu v tabuľke.

Plasty, kovy (plechovky) a viacvrstvové kombinované materiály (napr. krabice z džusov a mlieka, tzv. tetrapaky) sa v našej obci zbierajú spoločne. Možno ich teda uložiť do jedného vreca, následne sa triedia na triediacej linke.

Pred vložením do vreca je potrebné čo **najviac zmenšiť objem materiálu stlačením.**

Mesiac	Termín zberu
január	25. 1.
február	29. 2.
marec	28. 3.
apríl	25. 4.
máj	30. 5.
jún	27. 6.
júl	18. 7.
august	22. 8.
september	26. 9.
október	31. 10.
november	28. 11.
december	19. 12.

Vecné bremeno na obecných pozemkoch

Stredoslovenská distribučná, a. s., plánuje realizovať preloženie elektrického vedenia na Partizánskej a Hronskej ulici. Nové vedenie by malo ísť ponad parcely vo vlastníctve obce. Obecné zastupiteľstvo schválilo uzatvorenie zmluvy o budúcej zmluve o zriadení vecného bremena medzi obcou Nemecká ako budúci povinným z vecného bremena a Stredoslovenskou distribučnou, a. s., ako budúci oprávneným z vecného bremena na pozemkoch vo vlastníctve obce Nemecká s predpokladanou výmerou 36 m².

Obchod v časti Zámostie

Starosta obce informoval, že ku koncu roka bývalý nájomca ukončil prevádzku obchodu v Zámostí a miesto seba našiel náhradu. Nový potencionálny prevádzkovateľ podal žiadosť o postúpenie nájmu. Bude potrebné vykonať na prevádzke drobné stavebné úpravy, a to omietky, opravy, ale aj defekt na potrubí z horného podlažia. Všetky stavebné úpravy budú odsúhlasené obcou. OZ schválilo postúpenie všetkých práv a povinností vyplývajúcich zo zmluvy o nájme nebytových priestorov za rovnakých zmluvných podmienok z predchádzajúceho na nového nájomcu.

Katarína Marčoková, Obecný úrad Nemecká

Nespaľujme odpady!

S príchodom jarných mesiacov občania pomaly začínajú s údržbou svojho okolia po uplynulej zime. Najmä pri čistení záhrad a dvorov sa hromadí rastlinný a drevný odpad. Tieto činnosti sa v mnohých prípadoch nezaobídu bez vypaľovania trávnych porastov a spaľovania nahromadeného lístia, konárov a trávy.

Spaľovaním odpadu občania konajú protizákonne, pričom porušujú zákon o odpadoch, zákon o ochrane pred požiarimi a občiansky zákonník. **V prípade porušenia im za takéto konanie hrozí pokuta až do výšky 1500 eur.** Lístie, trávu a drevnú hmotu pritom môžu spoločne s bioodpadom z kuchyne zhodnocovať kompostovaním. **Chceli by sme dôrazne upozorniť občanov, že aj vypaľovanie trávy je protizákonné a občanom, ktorí nelegálne vypaľujú trávu a porasty, hrozí pokuta do výšky 331 eur.**

Občanom dávame do pozornosti možnosť bezplatného vypožičania kompostéra na biologicky rozložiteľný odpad. Po podpísaní zmluvy o výpožičke na obecnom úrade si ho následne môžu vyzdvihnúť v pracovných hodinách na technických službách, prípadne ho po dohode zamestnanci technických služieb dovezú priamo k občanovi.

A čo s ostatným odpadom?

Najlepšie je odpad nevytvárať – myslite na to pri nakupovaní, vyhýbajte sa tovaru na jedno použitie.

Znižujte množstvo odpadu – nepotrebné veci nevyhadzujte, ale podarujte príbuzným, priateľom alebo charitatívnym organizáciám. Pokazené veci skúste najprv opraviť.

Triedte odpad – zložky určené na separovanie netreba vhadzovať do komunálneho odpadu, ale do nádob na to určených. Prispejete tým k poklesu nákladov na zber a likvidáciu komunálneho odpadu.

Odpadové hospodárenie v minulom roku

V roku 2023 bolo z našej obce na skládku vyvezených 352 160 kg komunálneho odpadu, čo predstavuje priemerne 208 kg odpadu na osobu. Naši občania počas minulého roka vytriedili spolu 44,86 % vyprodukovaného odpadu. Výška poplatkov na rok 2024 však zostáva rovnaká ako v roku 2023.

Martina Kelemachová, Obecný úrad Nemecká

Otváracie hodiny technických služieb

Občania môžu odpady do areálu technických služieb nosiť len v určených dňoch pracovného týždňa, a to v **pondelok** a **streda** od **6.00** do **14.00** hodiny. Okrem toho bude na tento účel areál otvorený **každú nepárnu sobotu** v čase od **8.00 do 12.00 hodiny** podľa harmonogramu v tabuľke.

Občania môžu v uvedených dňoch priniesť do areálu technických služieb najmä **drobný stavebný odpad, nadrozmerný odpad, drevený nábytok a pod.**

Donesený odpad **MUSÍ** prebrať pracovník technických služieb z dôvodu evidencie druhu a množstva prineseného odpadu. Žiadame občanov, aby **neukladali odpady pred vstupnú bránu technických služieb a k nádobám na separovaný zber.** Takéto konanie sa považuje za uloženie odpadu mimo vyhradeného miesta a môže byť riešené ako **porušenie zákona o odpadoch**, za čo môže byť uložená sankcia.

Mesiac	Termíny		
apríl	13. 4.	27. 4.	
máj	11. 5.	25. 5.	
jún	8. 6.	22. 6.	
júl	6. 7.	20. 7.	
august	3. 8.	17. 8.	31. 8.
september	14. 9.	28. 9.	
október	12. 10.	26. 10.	
november	9. 11.	23. 11.	

Katarína Marčoková, Obecný úrad Nemecká

Obecné zabíjačkové hody

Obecná zabíjačka predstavuje oveľa viac ako len kulinársky zážitok. Je to akcia, na ktorej sa môžu občania stretnúť, oddýchnuť si, zasmiať sa a tým udržať tradície. Rovnako ako v mnohých ďalších obciach, aj u nás sa počas fašiangového obdobia konali tradičné zabíjačkové hody. Toto výnimočné podujatie bolo naplánované na sobotu 10. februára 2024. Občania si mohli vychutnať tradičné melódie v podaní ľudovej hudby Čerešienka z Čierneho Balogu, ktorá poobedie spestrila a prítomným zahrala aj do spevu. Mali tiež možnosť ochutnať rôzne mäsové produkty a zabíjačkové špeciality, ktoré boli k dispozícii v areáli miestneho pohostinstva. Medzi lahôdky patrili klobásy, jaternice, kapustnica a varené víno – ideálne na zahriatie v chladnom počasí. Núdzou nebola ani o legendárne buchty Zbojská so sladkými aj slanými plnkami. Naši občania mali možnosť zakúpiť si čerstvé mäso a mäsové výrobky od dodávateľa Mäso Oceľ Polomka, ktorému by sme sa chceli touto cestou poďakovať za účasť a sponzorskú spoluprácu. Veríme, že naši občania si podujatie užili, a tešíme sa na ich účasť aj o rok.

Katarína Marčoková, Obecný úrad Nemecká

Foto: Milena Grúberová

Buďme v obraze

V dnešnej dobe je dôležité zefektívniť a zjednodušiť spôsob komunikácie s občanmi. Každý z nás chce byť informovaný o aktuálnom dianí v našej obci. Mobilná aplikácia V OBRAZE poskytuje možnosť rýchleho a jednoduchého prijímania informácií, ktoré sú zverejňované na webovej stránke obce.

Po stiahnutí a nastavení aplikácie môže občan priamo do svojho mobilného telefónu dostávať dôležité správy a pozvánky. Aplikácia ho na novo vložené správy upozorní. Stačí si ju stiahnuť podľa nižšie uvedeného postupu a pridať našu obec.

Viac informácií o aplikácii V OBRAZE a o spôsobe jej stiahnutia do mobilu čitateľa nájdete na www.aplikaciavobraze.sk alebo na webovej stránke obce www.nemecka.info.

Alexandra Barlová,
Obecný úrad Nemecká

AKTUÁLNE INFORMÁCIE OD NÁS PRIAMO VO VAŠOM TELEFÓNE

Pomocou mobilnej aplikácie V OBRAZE budete mať vždy a jednoducho aktuálne informácie.

Aké informácie v aplikácii nájdete?

- Najaktuálnejšie správy
- Pozvánky na akcie
- Dokumenty zverejnené na úradnej tabuli
- Fotografie z diania v našom okolí
- Formuláre napr. hlásenie porúch, ...

Ako si aplikáciu stiahnuť?

1. Vo vašom telefóne si otvoríte aplikáciu **Google play**, **APP store** alebo **AppGallery**.
2. Do vyhľadávacieho okna zadajte názov „**V OBRAZE**“.
3. Kliknite na **inštalovať**.
4. Po nainštalovaní kliknite na položku **otvoriť** (povoliť oznámenia).
5. Po otvorení **pridajte nový subjekt**. Je možné sledovať viac subjektov naraz.
6. Po pridaní sa údaje z webu **automaticky nahrajú do aplikácie**.

Prostredníctvom filtrov si zvolíte aké informácie chcete dostávať

Stiahnite si aplikáciu aj pomocou QR kódu

www.aplikaciavobraze.sk

Novoročný koncert vo farskom kostole

■ Dňa 10. januára sa v Kostole sv. Mikuláša v Dubovej konal novoročný koncert. Matej Vaník, skladateľ, aranžér, spevák skupiny La Gioia, a žiaci Akadémie La Gioia si opäť pripravili program plný vianočných aj iných krásnych piesní. Deti z dramatického krúžku pod vedením Zuzky Vaníkovej nás preniesli do čias, keď sa slávili vianočné sviatky trochu ináč ako dnes.

Prekvapením večera bola aj návšteva ďalšieho člena skupiny La Gioia Martina Vetráka. Všetci, ktorí si uprostred týždňa našli čas a prišli na koncert, boli určite spokojní. Smie hrdí na všetky šikovné deti, ktoré šíria dobré meno našej ZUŠ-ky. Ďakujeme a tešíme sa na ďalšie vystúpenie.

Milena Grúberová

Krížová cesta

■ Popolcovou stredou sa pre kresťanov začína pôstne obdobie. Je to obdobie stíšenia sa, odriekania, pokánia, vnútorného očisťovania a prípravy na Veľkú noc. Stíšenie a odriekanie vytvára priestor na úprimnú modlitbu, ktorou sa prihovárame Bohu. Viac ako inokedy si uvedomujeme svoju pomínutosť a hriechosť.

verne kopírovalo texty Svätého písma. Vizuálne stvárnenie umocňovalo dojímavosť chvíle bez toho, aby zbytočne bičovalo emócie publika. Autenticnosť podporili premyslené a starostlivo prepracované kostýmy, hlavne rímskych vojakov. Dramatizácia bola doplnená príjemným hudobným podkladom i vhodne zvoleným sprievodným textom.

Foto: Zuzana Lokšová

Foto: autor

Veľký pôst sa prelína s príchodom jari. Tak ako sa v prírode všetko obnovuje, mení a prebúda, aj cieľom pôstu je „obnovovať sa duchovne premenou zmýšľania, obliecť si nového človeka...“ (Ef 4, 23-24). Zrodeniu a obnove predchádza bolesť a utrpenie. Toto sú atribúty krížovej cesty, ktorá priviedla Ježiša s krížom na Golgotu.

Modlitba krížovej cesty je už od nepamäti súčasťou pôstu. Veriaci si pri nej pripomínajú Ježišovo odsúdenie, bolestné a vyčerpávajúce nesenie kríža až po jeho ukrižovanie a smrť. V nedeľu 3. marca našu obec navštívili ochotníci z farností Divín a Stará Halič, ktorí vo farskom Kostole sv. Mikuláša predviedli dramatizovanú krížovú cestu. Celé predstavenie

Vrcholnou scénou boli posledné Ježišove slová na kríži a jeho smrť. Tá však nie je koncom, ale nevyhnutným krokom k zmŕtvychvstaniu. Aj inscenácia sa skončila radostnou udalosťou Kristovho vzkriesenia, čo nám pripomenulo dôležité poslanstvo kresťanstva – nový život s Kristom.

Úprimne môžeme povedať, že nám divadelníci pripravili nielen hlboký a dojímavý duchovný zážitok, ale aj umelecky pútavé popoludnie, čo prítomní ocenili dlhým a srdečným potleskom.

Ivan Halák

Spojená škola v Nemeckej

Ojedinelý projekt Mini Gioia

■ Našich žiakov v základnej umeleckej škole – Akadémii La Gioia v Spojenej škole v Nemeckej čaká tento rok veľká výzva. Okrem každoročného kola súťaže *La Gioia hľadá talent*, kde určite zažiaria v ťažkej konkurencii žiakov ZUŠ z celého Slovenska, sa im ponúkla možnosť nahráť svoje vlastné naozajstné CD. Bez nároku na honorár im ho vyprodukuje pán učiteľ Mgr. Matej Vaník, ktorý má za sebou niekoľko produkcií a vydaných diel aj ako sólový spevák.

Keďže nejde o všedný a bežný projekt, vyžaduje množstvo času, skúseností a hlavne financií, preto treba k nemu pristupovať veľmi zodpovedne. Už po prvom oznámení zámeru nahrávky boli deti nesmierne motivované a snažili sa zo seba na hodinách spevu vydať maximum, aby si vybrali správny song. Keďže na albume budú skladby svetových, ale aj českých a slovenských autorov, bolo potrebné nastaviť správnu výslovnosť a zrozumiteľnosť textov. CD bude prehliadkou siedmich sólových speváčok našej akadémie – žiačok 2. ročníka, ale nebudú chýbať ani zborové čísla. Ich realizácia priniesla dievčatám množstvo zábavy. Samotná príprava nahrávky prebiehala v niekoľkých fázach. Od výroby podkladov, výberu skladieb cez nácvik, realizáciu až po finálny mix prešlo už niekoľko týždňov. Deti sú momentálne vo fáze vizualizácie – fotenia a čaká ich grafická úprava obalu a neskôr digitálne spracovanie vo vydavateľstve Semeš recording, ktoré toto CD zastreší. Určite by sa nezaobišli bez nezištnej podpory svojich rodičov, menovite pani Snopkovej (grafická úprava), pána Nátera (foto), pani Cígerovej (styling), ale aj fanúšikov, ktorí im fandia na koncertoch zoskupenia La Gioia alebo na samostatných akciách usporiadaných našou školou. Patrí im za to veľké poďakovanie.

Všetci sa už tešia na spoločný výsledok. Tým, ktorí budú chcieť toto snaženie akokoľvek podporiť (prípadne aj kúpou

Foto: Tomáš Náter

CD), budú naše žiačky vďačné, pretože *gioia* v preklade z taliančiny znamená *radosť*. Toto slovo sa dostalo aj do názvu tohto disku *Mini Gioia*, ktorý si speváčky samy vymysleli.

Matej Vaník

Čo nového v našej škôlke...

■ Cítite to aj vy? Jar sa nám pomaly zobúdzia. Rozvoniava v plnej kráse a sile. Život v prírode sa rozbieha na plné obrátky, vzduch je nasýtený vôňou vlhkej zeme, všade sa rozlieha ľudobozvučný spev vtákov, o ktorý sme boli počas dlhých zimných mesiacov ukrátení, v záhradách pozorujeme prvé sneženky či výhonky bledúľ. Zima sa končí, prichádza jar.

No my sa ešte trochu vrátime do posledných týždňov zimy, aby sme vám porozprávali o niektorých našich aktivitách v materskej škole, ktoré sa nám podarilo zrealizovať.

Našu materskú školu ešte v januári navštívili Sokoliari majstra Vagana, ktorí svojou činnosťou rozvíjajú tradíciu sokoliarstva ako svetového dedičstva UNESCO. Naším deťom v rámci environmentálnej výchovy porozprávali zaujímavosti o svojej práci, o výcviku dravých vtákov a odpovedali im na množstvo zvedavých otázok. Nechýbali ani samotné dravce, ktoré si deti mohli pozrieť zblízka, niektoré dokonca aj pohladiť. Témou starostlivosti o vtáčky nás obohatila aj naša pravidelná externá spolupracovníčka, ekopedagogička zo správy NAPANT-u, Ing. Jana Kološťová. Pre deti si pripravila zážitkový program. Veríme, že táto spolupráca sa bude ďalej prehlbovať.

Najveselším obdobím u našich škôlkarov boli dni od Troch kráľov až do Popolcovej stredy. A hoci nás v tomto období potrápila aj zvýšená chorobnosť, karneval sme si nemohli nechať ujsť. Ten nám začínal v posledné fašiangové ráno príchodom detí prezlečených do nádherných masiek. Nasledovali rôzne zábavné i súťaživé aktivity. Celý deň nám hrala hudba, spievalo

sa a tancovalo. Každá rozprávka či hra má však koniec, tak sme fašiangové obdobie ukončili a prehupli sa do obdobia pôstu.

Pri príležitosti Marca – mesiaca knihy ponúkame deťom v materskej škole rôzne informácie nielen o tom, ako kniha vzniká, ale predovšetkým u nich rozvíjame cit ku knihe a k literatúre. Čítame si rozprávky či zaujímavé príbehy, rozprávame sa o nich. Prečo je dobré deťom čítať? Prostredníctvom príbehu u nich rozvíjame zvedavosť, rozširujeme ich slovnú zásobu, dokážeme ich upokojiť či rozvíjať empatiu. Deti sa učia hodnotiť, čo je dobré a čo zlé, rozvíja sa im reč i obrazotvornosť. No čítať deťom je potrebné aj doma. Z vlastných skúseností vieme, že deti síce rozprávku poznajú, ale skôr z televízie alebo tabletu. Keď sa detí pýtame, ktorým z nich rodičia čítajú knihy aj doma, zdvihnutých rúk nie je veľa. Potom nám pribúdajú deti s poruchami reči, ktoré sa nevedia vyjadrovať, nemajú dostatočnú slovnú zásobu. A to už nehovoríme len o malých škôlkaroch, ale aj o deťoch v základnej škole. Pritom stačí tak málo. Sadnúť si k dieťaťu aspoň na chvíľku, možno keď ide spať, možno si k nemu ľahnúť do postele a pod perinou sa spolu preniesť do zázračnej krajiny. Najdôležitejší je spoločný čas strávený nad knihou, spoločné spomienky. Aj to bol jeden z dôvodov, prečo sme v našej škôlke vytvorili projekt s názvom *Leporelo*. V mesiaci marec deti spoločne s rodičmi vymýšľali zaujímavý príbeh a pretavili ho do vlastnej podoby knihy – leporela. Tú potom predstavili svojim kamarátom v triede.

Začiatkom marca k nám zavítalo mobilné planetárium nazvané *Vesmírna škola*. Zrazu sme sa s deťmi zo strednej a z predškolskej triedy ocitli vo svete nekonečného vesmíru. Deti sa

Zdroj foto: materská škola

hravou formou naučili niečo nové o slnečnej sústave, o planétach či samotnom vesmírnom výskume. Ide o prenosné nafukovacie planetárium, v ktorom sa na strop premietajú náučné filmy. Projekciu sledujú deti poležiačky na žinenkách, čo má aj relaxačný účinok.

Ďalším zážitkovým projektom v našej materskej škole je rozvíjanie technických zručností počas jednotlivých ročných období pod názvom *Technika hrou*. V predvianočnom čase sme spoločne s deťmi vyrábali vianočné sviečky zo styrodurových izolačných dosák. Deti si precvičovali pílenie lupienkovou

Zdroj foto: materská škola

pílou, brúsenie brúsnym papierom, maľovanie na samotnú deko-
ráciu s pomocou tavnej pištole, samozrejme, pri dodržaní prís-
nej bezpečnosti pri práci s rôznorodým materiálom či pracovný-
mi nástrojmi. V januári deti rozvíjali svoju predstavivosť pri
tvorbe lietadla z plastových fliaš. V predveľkonočnom období
bola naším aktuálnym cieľom práca s ľahkým balzovým dre-
vom, drôtikom, pílenie, brúsenie, lepenie. Výsledkom majú byť
dekoratívne postavičky sliepočky a kohútika. Nevyhýbame sa
ani modelovaniu zo samotvrdnúcej hmoty, z ktorej plánujeme
vyrábať čarovné rybky. No o tom, ako sa naše plány podarilo
zrealizovať, budeme informovať v nasledujúcom vydaní Novi-
niek spod Hradiska.

Aj v tomto školskom roku si dovoľujeme čitateľov osloviť so
žiadostou o darovanie 2 % (3 %) z dane. Majú tak možnosť in-
vestovať do svojich detí, vnúčať a tak nám spoločne pomôcť uro-
biť našu materskú školu krajšou a lepšou. Všetky získané finan-
čné prostriedky budú využité na skvalitnenie našej pedagogickej
práce.

Kolektív materskej školy čitateľom praje príjemné prežitie
nadhádzajúcich veľkonočných sviatkov. Nech Veľká noc prine-
sie veľa radosti, smiechu a pokoja a nech sa atmosféra týchto
sviatkov preniesie i do všedných „posviatočných“ dní.

Kolektív zamestnancov materskej školy

Zo spomienok našich pedagógov

■ Najväčšiu časť detstva každý z nás prežíva v škole so spolu-
žiakmi a s kamarátmi. Sú to radostné chvíle plné zážitkov a zá-
bavných momentov. V spomienkach často myslou zabľúdime
k našim prvým učiteľom či k pedagógom, ktorí zostali nášmu
srdcu blízki. Za viac ako polstoročie existencie sa v našej škole
v Nemeckej vystriedalo mnoho vyučujúcich. Z príležitosti jej
päťdesiatročnice sme nedávno uskutočnili rozhovory s viacerými
z nich, ktoré boli uverejnené v školskom časopise. Na strán-
ky obecných novín sme sa rozhodli preniesť výber z ich spomie-
nok.

Eva Čižmáriková

Záujem o učiteľské povolanie som začala pociťovať už asi v de-
siatich rokoch. Na našu školu prišla mladučká učiteľka, ktorá si
nás obľúbila, samozrejme, aj my sme mali voči nej veľký rešpekt

Zdroj foto: Eva Čižmáriková

a úctu. Správala sa k nám
žiakom tak správne – náročne.
Vyžadovala zodpoved-
ný prístup k povinnostiam,
ale hlavne bola kamarátska
a spravodlivá. Pri riešení
problémov rešpektovala ná-
zory žiakov. Jej láskavosť
a úcta k deťom vo mne vy-
burcovali túžbu byť niekým,
kto formuje detskú dušu
a hľadá v nej len dobro.

Keďže mi boli bližšie
menšie deti, lebo prichádzali
do školy ešte nezafažené
zlozvykmi, dali sa usmerňo-
vať tak, aby sme sa navzá-
jom pochopili, rozhodla som

sa pre prvý stupeň. V základnej škole v Nemeckej som učila
v rokoch 1972 – 1996.

Naša práca v novovzniknutej budove bola v počiatočoch veľ-
mi náročná. Táto nová a atypická „stavba mládeže“ bola veľmi
sledovaná a verejnosťou navštevovaná. My, ktorí sme tam začí-
nali pracovať, sme si toho užili: dokončovacie práce, ktoré dosť
často negatívne ovplyvňovali chod školy, tiež časté návštevy
vedúcich pracovníkov školstva, exkurzie žiakov z iných škôl, ba
i zahraničné návštevy. Vinou rýchlej a mnohokrát i neodbornej
výstavby pretrvávali problémy s kúrením, so zateplením, zate-
kaním strechy. Pri jednej veľmi významnej návšteve, ktorú tvo-
rila delegácia ministerstva školstva a hostia z Lomonosovovej
univerzity z Moskvy, vznikla situácia, že hostia absolvovali pre-
hliadku telocvične pod daždníkmi. Práve bola búrka, ktorá
poukázala na nekvalitnú prácu pri zastrešovaní. No nespomínam
len to zlé. Škola aj pri týchto materiálnych prekážkach doká-
zala pracovať aktívne a zodpovedných pedagógov dosiahnuť so
žiakmi veľa úspechov. Týkali sa vedomostnej úrovne, zručností,
športovej zdatnosti, umeleckých prejavov a inej mimoškolskej
činnosti.

Prirodzenou povinnosťou všetkých pedagógov bolo sprevá-
dzanie návštev v areáli školy, ktoré sa konali v sobotu a nedeľu.
Taktiež starostlivosť o interiér a exteriér školy (Ružový sad,
Pamätná izba mladých hrdinov SNP). Uskutočňovalo sa to for-
mou brigád, pracovných sobôt alebo v popoludňajšom čase.
Každá trieda mala pridelenú starostlivosť o zadaný priestor
v okolí školy. Aj takýmto spôsobom sa u detí upevňovala zod-
povednosť za svoju školu a hrdosť na ňu. A nám učiteľom to pri-
pomínalo, že nie sme len učiteľmi, ale aj správcami tejto školy.

Janka Gerová

Vyštudovala som kombináciu slovenský jazyk a nemecký ja-
zyk. Počas pedagogickej praxe som okrem týchto predmetov
učila aj telesnú výchovu, lebo šport mám rada. Škola v Neme-
ckej bola mojím prvým učiteľským miestom. Moje najhlbšie
a najkrajšie spomienky sa spájajú práve s týmto obdobím, s pr-
vými 10 – 15 rokmi praxe. Tvorili sme dobrý kolektív, v ktorom

Zdroj foto: redakcia

si mladší i starší kolegovia
rozumeli a rešpektovali sa.
V mojich spomienkach teda
ožíva množstvo menších
spoločných udalostí (väčši-
nou veselých), ktoré sme
spolu zažívali počas pracov-
nej doby i po jej skončení.
Z menej príjemných okol-
ností si častejšie spomínam
na naše ranné príchody do
školy v zimnom období.
Cestou do práce sme „upie-
rali“ svoje pohľady na škol-
ský komín vo viere, že sa
z neho dymí a nebudeme
musieť mrznúť. Nečakaným
prekvapením bolo pre nás aj

jedno ráno, keď sme po príchode do školy našli strechu z admi-
nistratívnej časti ležať v átriu.

Čo sa týka postavenia učiteľov, vnímam to tak, že sa podstat-
ne zmenilo v ich neprospech. Táto práca je teraz náročnejšia,
hlavne v oblasti duševného formovania žiakov, v možnosti
zaujať ich niečím novým. Deti sú pod obrovským vplyvom mo-
derných technológií často „stratené“, nedokážu rozlíšiť pravdu
od klamstva. To v nich vyvoláva zmätok a neistotu, z ktorých
často vyplýva aj nevhodné správanie.

Učiteľské povolanie mi dalo veľa. Hlavne možnosť podieľať
sa spolu s rodičmi na formovaní detskej duše a na vedomos-
tiach, ktoré sme ako učelia svojim žiakom sprostredkúvali. Nie
vždy sme boli celkom úspešní, ale verím, že „semienka“, ktoré
sme do žiakov zasiali, v mnohých prípadoch aj vyklíčili.

Dnešnej generácii mladých sa radí ťažko, lebo mnohí skôr
uvidia svojim rovesníkom na sociálnych sieťach a rôznym „vy-
kladačom pravdy“ ako svojmu rodičovi alebo učiteľke či učite-
ľovi. No aspoň jedno odporúčanie: nech si všímajú ľudí okolo
seba a pomôžu tým, ktorí to potrebujú. Úsmevom, prihovorom
sa, malou pomocou.

Zuzana Očenášová

Vyštudovala som matematiku a fyziku. Fyzika bola náhradou za výtvarnú výchovu, keďže kombináciu matematika – výtvarná výchova v tom roku neotvárali. Okrem matematiky a fyziky som počas 25-ročného pôsobenia v Nemeckej učila aj chémiu, výtvarnú výchovu, telesnú výchovu.

Príhoda z mojich študentských čias? Pre dnešných študentov asi niečo nepredstaviteľné. Diplomovú prácu som robila z programovania. Počítač veľký ako dnešné vstavané skrine, chodili

Zdroj foto: Spojená škola Nemecká

čiže 15- až 18-ročných. A zrazu piatci, šiestaci. Asi som sa s tým vekovým rozdielom dlhšie vyrovnávala.

Na začiatku mojej učiteľskej kariéry malo slovo učiteľa väčšiu váhu. Dnes je „pedagógov“ veľa. Napríklad do operácií sa verejnosť lekárom nemieša, do práce učiteľa áno. Niekedy je to na škodu žiakov.

V Banskej Bystrici boli pre mňa žiaci dosť anonymní. Prichádzali na internát z polovice Slovenska, v škole som s nimi bola asi šesť hodín do týždňa, žiadne spoločné aktivity po vyučovaní. V Nemeckej som sa naučila vnímať aj rodinné zázemie žiakov.

sme tam v bielych plášťoch a papučiach. Štyri hodiny som ťukala do klávesnice, zrazu na 10 sekúnd vypadla elektrina a moja práca bola fuč... Všetko nanovo... Neexistovala žiadna počítačová pamäť, len dierne štítky na uloženie dokončenej práce.

Škola v Nemeckej bola pre mňa veľkým zážitkom sama osebe. Obrovské priestory, netradičné riešenie chodieb. A zážitkom bol aj každý deň pred katedrou. Pred nástupom do Nemeckej som učila na „učňovke“,

Tráviť s nimi čas na výletoch, rôznych akciách, krúžkoch. Pri mojom štvrtstoročnom pôsobení v Nemeckej som už učila aj deti mojich prvých žiakov. Bolo zaujímavé sledovať, akí sú z nich rodičia. Ako niektorí pozabudli, že aj oni v škole stvárali pestvá a neboli vždy ukázkoví. Ale to k životu patrí. Prežila som na škole v Nemeckej veľkú časť svojho profesijného života, mám tam dobrých priateľov, s ktorými sa rada stretávam.

Rady pre žiakov? Nemusíte byť „čistí jednotkári“. Dôležité je, aby ste si našli to, čo vás baví, a rozvíjali sa v tom. Všetko, čo sa naučíte, môžete niekedy v živote využívať.

Jana Šťandová

Spomienok na moju prácu s deťmi je strašne veľa. Nevieť, ktorú z nich by som mala uprednostniť. Veľmi rada som učila v prvej triede. Bola to náročná a zároveň pre mňa krásna práca. Tie

Zdroj foto: Jana Šťandová

moje prváčence boli vždy plné očakávania. Na ich tvárach, očkách bolo vidieť radosť, túžbu i strach. Tam som každý deň videla, čo sme sa naučili, ktoré nové slovo prečítali, napísali. Musím byť vďačná aj rodičom mojich žiakov, ktorí sa deťom venovali a pomáhali mi v mojej práci.

Práca s deťmi ma nabíjala pozitívnou energiou, tvorivosťou a silou prekonávať zlé dni.

Želám všetkým žiakom, aby boli vytrvalí v učení a plnení svojich cieľov. Aby sa nikdy nevzdávali, vedeli prekonávať všetky prekážky. Nech sú odvážni, tolerantní, usmíati a empatickí k okoliu.

Pripravila Lenka Šimanová

2% PRE TOMÁŠKA

OZ TOMÁŠKO 2018

IČO: 52981738
IBAN: SK2483300000002401902506
Kontakt: ivkakostialova@azet.sk
0918687682

Greetings ISLAND

občianske združenie
**ČIERŤAŽ
NEMECKÁ**

Občianske združenie Čierťaž Nemecká

prosí o poukázanie podielu 2 % zaplatenej
dane z príjmov.

Finančné prostriedky budú použité na materiálové
a organizačné zabezpečenie činnosti
folklórnej skupiny Čierťaž.

Tlačivo na stiahnutie nájdete aj na webovej
stránke združenia: www.ciertaznemecka.sk
riaditeľ a členovia rady združenia

Jednota dôchodcov Slovenska v Nemeckej

Konala sa výročná schôdza

Prvou veľkou akciou Základnej organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska (ZO JDS) v Nemeckej v tomto roku bola výročná členská schôdza, ktorá sa konala 7. marca 2024 v dome služieb v Dubovej. Schôdza sa riadila navrhnutým a schváleným programom. K dňu jej konania mala naša základná organizácia 157 členov. Na schôdzi sa zúčastnilo 85 členov, takže zhromaždenie bolo uznášaniaschopné. Jeho priebeh podľa schváleného programu viedol podpredsa Pavol Blaškovan.

Na začiatok predsa organizácie Ján Sojak v príhovore privítal všetkých prítomných a hostí. Veršikom a kvietkom zablagoželel všetkým prítomným ženám pri príležitosti Medzinárodného dňa žien. Po privítaní sme si uctili minútu ticha všetkých našich členov, ktorí nás navždy opustili.

Ďalším bodom rokovania bolo navrhnutie a zvolenie pracovných komisií. Správu o bohatej činnosti za rok 2023 predniesol predseda, správu o hospodárení predniesla Veronika Bakošová a správu revíznej komisie Kristína Furimská. Návrh plánu činnosti a aktivít na rok 2024 predostrel predseda Ján Sojak. Seniorské akcie budú zamerané na kultúrne, športové, poznávacie a oddychové aktivity. Návrh rozpočtu na rok 2024 predniesla Veronika Bakošová.

Pavol Blaškovan informoval prítomných o návrhu organizačného poriadku ZO, ktorý bol po diskusii schválený hlasovaním. V príhovore hostí nás pozdravila hospodárka Okresnej organizácie JDS Brezno Ing. Zlatica Masárová a za vedenie obce člen obecného zastupiteľstva Ing. Juraj Črepp. Návrh na uznesenie

Zdroj foto: Facebook Novinky spod Hradiska

členskej schôdze prečítala Alena Kindernayová. Uznesenie prítomní členovia schválili. V diskusii predseda ZO vyzval všetkých členov, aby sa v čo najhojnejšom počte zúčastňovali na akciách, ktoré organizujú základná aj okresná organizácia jednoty. Po oficiálnej časti nasledovalo občerstvenie a voľná debata seniorov.

V marci sme usporiadali zájazd na kultúrne podujatie – divadelnú veselohru *Horúca sprcha* –, ktoré sa konalo v kultúrnom dome v Brusne. Výbor organizácie srdečne pozýva všetkých svojich členov aj na ďalšie organizované akcie.

Ján Sojak,
predsa ZO JDS Nemecká

Novinky z denného stacionára

Starý rok si vymenil žezlo s novým a aj náš denný stacionár začal v novom režime. Napriek tomu sme ostali verní zvyku – novoročnej kapustnici. Posedenie sa nieslo v duchu vinšov, srdečnosti, objatí, lásky, priateľstva a očakávaní do začínajúceho sa roka. Január sa, samozrejme, nezaobišiel bez Terezkinej kaviarne, v ktorej naše klientky Tereška a Dáška ochotne obslúžili našich seniorov. Príjemnú atmosféru kaviarne umocnil aj zákusok, ktorý upiekli naši mladí dospelí. Nechýbali ani ďalšie aktivity, ako rôzne besedy, kvízy, varenie, pečenie, výroba zimnej výzdoby a rôznych výrobkov. Bez kvietku a torty pre našich jubilantov by to nebolo to „pravé orechové“. Pre potešenie seniorov navštívili stacionár aj žiaci Základnej školy Jaroslava Simana z Valaskej, s ktorými máme nadviazanú spoluprácu. Prišli s pekným programom a darčekom pre našich klientov. Pozitívny zážitok umocnili spoločnou výrobou karnevalových masiek. Seniori sa im vo februári odvdáčili vyrobenými darčekom v podobe veľkonočných zajacov.

Začiatkom februára sme absolvovali ďalšie besedy a prípravu na fašiangové obdobie. Tvorili sme výzdobu a využívali rôzne

prvky arteterapie a pracovnej terapie. Najviac sme sa tešili na fašiangy, na karneval a pochovávanie basy. Kultúrne nás obohatili aj folkloristi z Čierťaže. Aj tento rok nám ich vystúpenie pohládilo a rozveselilo dušu. Sú to nezabudnuteľné okamihy. Do diania stacionára sa úspešne zapájali aj naši mladí dospelí a sami si pripravili karneval aj so šiškami (samozrejme, s podporou personálu). Okrem zábavy sme februárový čas využili na prechádzky, tréning mozgu a rôzne pohybové aktivity, prstom na mape sme si pociestovali po Slovensku.

Priebežne si meníme výzdobu stacionára s jarnou tematikou. Keďže v marci bol svetový deň poézie, prijímali sme si čas aj provizórnym „Hviezdoslavovým Kubínom“, pripomenuli sme si krásu aj vážnosť učiteľského povolania. Nezabúdame ani na podporu fyzických aj mentálnych schopností, psychickej pohody v podobe rôznych cvičení a terapií. Už teraz sa tešíme na apríl. S novým mesiacom do stacionára príde aj nová vedúca nášho zariadenia. Neoficiálne sa nám už stihla predstaviť. Klientom aj personálu sa páči a tešia sa na jej oficiálny príchod.

Janka Kortánová

Zdroj foto: Facebook Denný Stacionár Nemecká

V jeseni minulého roka sa zamestnankyne, klientky a klienti nášho denného stacionára rozlúčili so svojou dlhoročnou vedúcou Renátou Liptaiovou. Po niekoľkých mesiacoch má táto zmysluplná organizácia v našej obci opäť vedúcu pracovníčku. Je ňou Mgr. Lucia Hladajová, ktorá v nedávnej minulosti pôsobila v seniorskom zariadení Boženka v Brezne.

Volám sa Lucia Hladajová a pochádzam z Michalovej. Mojou najväčšou záľubou sú hory a príroda. Mojm snom, ktorý by som chcela uskutočniť v najbližšej budúcnosti, je prechod Cesty hrdinov SNP. Vo voľnom čase rada čítam cestopisné knihy a pozerám dokumentárne filmy.

Vyštudovala som Strednú priemyselnú školu Samuela Mikovíniho v Banskej Štiavnici, konkrétne odbor konzervátorstvo a reštaurátorstvo kníh, starej tlače a papiera. Do života mi tak vošlo umelecké čítanie a začala som sa venovať tvorbe všetkých „oku ľúbivých“ predmetov. Maľujem na textil, venujem sa výrobe sviečok, mydiel a rôznych šperkov. Po strednej škole som sa rozhodla presunúť do sociálnej oblasti. Jedným z dôvodov bola osobná skúsenosť. Starala som sa totiž o svoju starkú

a tetu, ktoré boli odkázané na pomoc inej osoby. Naplňal ma pocit, že som im mohla pomáhať. Od toho času som vedela, akou cestou sa chcem v živote vydať.

Popri vysokej škole som bola zamestnaná v elektro obchode, kde som sa naučila pracovať v kolektíve, komunikovať s ľuďmi a hlavne rozoznávať rozdiel medzi baterkami typu AA a AAA.

Vysokú školu som úspešne ukončila a moje prvé kroky smerovali do novo otvoreného zariadenia pre seniorov v Brezne, kde som pracovala ako inštruktorka sociálnej rehabilitácie. Viedla som aktivizačné činnosti, kognitívne rehabilitácie a skupinové aktivity so seniormi. Táto práca ma naučila veľkej trpezlivosti, pokore a úcte k starším ľuďom. Zároveň som si uvedomila, že pracovať so seniormi je pre mňa veľká česť.

Do denného stacionára v Nemeckej prichádzam s veľkým nadšením a zároveň s rešpektom pred novou pozíciou. Obdivujem dievčatá, ktoré tam pracujú už niekoľko rokov. Ich práca je skôr poslaním a ja sa teším, že môžem prísť do ich kolektívu.

V stacionári som zatiaľ len pár dní, no tá životná energia, ktorá panuje medzi ľuďmi, je skutočne povzbudzujúca. To jednoducho musíte zažiť. Verím, že keď čítate tieto riadky, jednou nohou sa už obúvate a smerujete k nám.

Mojou víziou je sprevádzať klientov denného stacionára našou empatickou, ľudskou a odbornou podporou pri rozvoji ich individuálnych schopností, zručností, vedomostí a samostatnosti. Budem pokračovať v spolupráci s rôznymi organizáciami, ktoré si vzájomne odovzdávajú poznatky a skúsenosti. Jedným z mojich cieľov je naďalej zlepšovať vzájomnú toleranciu medzi seniormi, mladými dospelými a ich okolím.

Poviem vám, že ja sa na moju novú kapitolu života veľmi teším. A čo vy? Pridáte sa k nám?

*Lucia Hladajová
Zdroj foto: autorka*

Vynálezca a maliar Jozef Murgaš

Pred 130 rokmi sa prechádzal aj našimi ulicami

Keď som sa koncom minulého roka po zotmení prechádzal po Banskej Bystrici, vošiel som na chvíľu do kostolíka sv. Alžbety na spodku Dolnej ulice. Bolo po bohoslužbe, veriaci práve vychádzali von, ale vnútri sa ešte svietilo. Zvonika stavba svieti novotou – v posledných rokoch bola zrekonštruovaná –, ale ja som bol zvedavý, ako to teraz vyzerá vnútri. Moju pozornosť upútalo skromné zariadenie a hneď nato oltárny obraz stvárňujúci sv. Alžbetu Uhorskú. Mimochodom, obraz nedávno obnovil maliar a reštaurátor pochádzajúci zo susedného Brusna Štefan Kocka.

Pri návšteve kostolíka som si spomenul, že autorom oltárneho obrazu je Jozef Murgaš. Tento kňaz, vynálezca a maliar v mladosti istý čas pôsobil aj u nás, a to ako kaplán na dubovskej fare. Od jeho narodenia v Tajove uplynulo vo februári tohto roku 160 rokov.

Murgašov záujem o maľovanie aj o techniku sa prejavil už počas študentských čias. Jeho umelecké začiatky formovali maliari pôsobiaci v Banskej Bystrici – Jozef Božetech Klemens a Dominik Skutecký. Druhý menovaný sa za talentovaného mladého kňaza prihovril u banskobystrického biskupa Imricha Bendeho, ktorý bol nadšeným obdivovateľom výtvarného umenia. Biskup rozhodol, že Murgaš svoj umelecký talent môže ďalej rozvíjať najprv na maliarskej akadémii v Budapešti a hneď nato štvorročným štúdiom na uznávanej maliarskej akadémii v Mníchove. Štúdiá však celkom nedokončil pre konflikt s tajomníkom nového banskobystrického biskupa Rimelyho. V prípade tajomníka išlo o Murgašovho bývalého spolužiaka z kňazského seminára Jána Havrana, ktorý sa aj vďaka servilnému vzťahu voči vrchnosti dostal k vyššiemu cirkevnému úradu, a to už s pomáňarčeným meno János Havrányi. Ani po návrate z Nemecka v roku 1893 domáce prostredie Murgašovi nežičilo. Ako kaplán bol často prekladaný z jedného miesta na druhé. Napokon sa rozhodol odísť do zámoria – do Spojených štátov amerických.

Ako mladý kňaz sa Murgaš dostal na pôsobisko v Dubovej hneď dvakrát. Prvý raz to bolo bezprostredne po vysviacke v novembri 1888. Prišiel sem ako osobný kaplán starnúceho,

zaujať v dnešnej dobe“. Biskupa žiadal: „... láskavo ma oslobodte a zbavte povinnosti zas a znova podávať hodnotenia tohto kaplána... žiadam, aby ste dobrotivo uznali za hodné obdariť a obšťastniť ma súcejším kaplánom tak, ako si to vytrvalo a nástojčivo žiadam kvôli svojmu nestálemu zdraviu a starobe.“

Obrazy Jozefa Murgaša, ktoré boli do 90. rokov 20. storočia uložené v našej farnosti
Zdroj foto: album obecnej kroniky

Jozef Murgaš ako mladý klerik
Zdroj foto: <https://rodacirodakom.sk>

ktorých slúžil, a niekedy dokonca aj s farníkmi. Napríklad z lupčianskej farnosti musel odísť po sťažnosti niektorých Lupčanov, ktorú pisatelia adresovali priamo biskupstvu v Banskej Bystrici. Podľa zachovaných dokumentov nevychádzal ani s dubovským farárom Bitterom. Ten sa roku 1894 v súkromnom liste biskupovi na Murgašovu adresu vyjadril, že „jeho spôsob myslenia i konania je bezpochyby úplne odlišný od toho, aký je treba

Najlepšie vzťahy mal mladý Murgaš – paradoxne – s chrenoveckým farárom Štefanom Stangom, ktorý bol známy svojou prísnosťou voči podriadeným. Podľa vlastných spomienok si s ním porozumel a vychádzali spolu dobre, a to napriek veľkej pastoračnej vyťažnosti. Farnosť v Chrenovci bola totiž rozsiahla a plnenie kaplánskych povinností v nej bolo náročné. Na začiatku pôsobenia v tomto hornonitrianskom kraji sa však Murgaš nevyhol konfliktu s chrenoveckým učiteľom. Biskupovi o ňom napísal, že mu siahol na ľudskú aj profesionálnu česť, a preto žiada o prísne disciplinárne prešetrenie učiteľovho správania.

Na základe spomenutých udalostí sa možno domnievať, že Jozef Murgaš mal ako pomocný kňaz ďaleko k bezhraničnej poslušnosti voči nadriadeným. S veľkou pravdepodobnosťou nespĺňal ich predstavy o tom, ako sa má správať ideálny dušpastier. Ktovie, možno by sme nejaké zaujímavosti o jeho pôsobení v Dubovej dozvedeli zo zápisov v cirkevnej kronike našej farnosti, ku ktorým som sa (vinou jazykovej bariéry – sú písané v latinčine, sčasti v nemčine a v maďarčine) zatiaľ nedostal.

Nezvyklé záujmy ako technika a maľovanie podľa niektorých jeho nadriadených odpúťovali myseľ mladého kňaza od kňazských povinností. Je veľmi pravdepodobné, že nebyť umeleckého talentu a najmä patentovania významných technických vynálezov, Murgaš by ako radový kňaz v Uhorsku rýchlo upadol do zabudnutia. Po odchode do slobodnej Ameriky sa mohol slobodnejšie venovať technike. Je známe, že v tejto oblasti zaznamenal výrazné úspechy. Federálny patentový úrad vo Washingtone mu v roku 1904 udelil dva patenty súvisiace s bezdrôtovou telegrafiou. Meno tohto vynálezcu by si mali zapamätať aj všetci rybári, pretože v roku 1912 získal aj patent za vynájdenie navijaka na udicu.

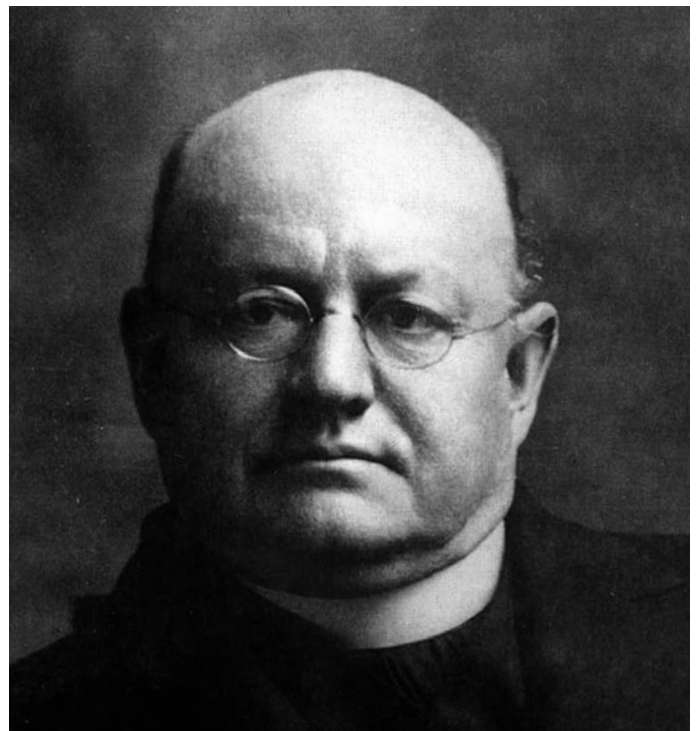
Ak by si však niekto myslel, že duchovné povolanie popri rozvíjaní iných záujmov Murgaš zanedbával, je na omyle. Vo svojom pôsobisku, v pensylvánskom mestečku Wilkes-Barre, sa mu pre svojich farníkov – slovenských vysťahovalcov – podarilo vystaviť školu aj kostol. Pobyť v slobodnom prostredí ovplyvňoval aj jeho zmysel pre budovanie demokratickej spoločnosti. Jeho podpis možno nájsť pod Pittsburskou dohodou. V tomto dokumente, ktorý sformuloval neskorší prvý prezident ČSR Tomáš Garrigue Masaryk, sa zástupcovia amerických Čechov a Slovákov vyslovili za spojenie oboch národov v spoločnom demokratickom štáte. Murgaš medzi „svojimi“ americkými Slováckmi dokonca zorganizoval zbierku na podporu novovzniknutého Československa. Podarilo sa mu vyzbierať celý milión amerických dolárov.

Keď sa Jozef Murgaš v roku 1920 ako 56-ročný vrátil na Slovensko, chcel sa tu usadiť natrvalo. Jeho snom bolo vyučovať elektrotechniku, čo mu však tunajšie úrady neumožnili, lebo mu – napriek úspechom dosiahnutým v USA – údajne chýbala potrebná kvalifikácia. Po tomto sklamaní sa vrátil do Wilkes-Barre, kde v roku 1929 zomrel.

Okrem spomenutých vynálezov, ktoré slúžili či slúžia ľudstvu vo všeobecnosti, zanechal Jozef Murgaš niekoľko artefaktov aj vo svojom rodnom kraji. Hoci tu pôsobil len niekoľko

rokov, zostalo nám po ňom viacero výtvarných diel. Okrem svätej Alžbety v banskobystrickom kostolíku, ktorú so spomenul v úvode, namaľoval aj oltárny obraz svätého Juraja, ktorý nájdeme v lopejskom chráme. Aj v našom kostole v minulosti viseli dve jeho diela. Zobrazovali trním korunovaného Krista a Pannu Máriu. Murgaš ich namaľoval na plechovom podklade. Z chrámového interiéru ich odstránili pri generálnej oprave kostola okolo roku 1985. Z iniciatívy niekdajšieho obecného kronikára a neskoršieho starostu Jána Turčana vznikli aj ich fotografie. Snímkam síce chýba potrebná kvalita, sú však pravdepodobne jediným dokladom o týchto dielach v našej obci. Videl som ich ešte niekedy začiatkom 90. rokov minulého storočia, boli uložené v podkroví novej fary. Zakrátko si ich banskobystrické biskupstvo vyžiadalo s tým, že ich využije pri budovaní múzejnej expozície, ktorá by bola venovaná tomuto nadanému kňazovi. Niekoľko Murgašových maliarskych prác by malo visieť aj na stenách biskupského úradu v Banskej Bystrici.

Neviem, či si uvedomujeme, že podobných Jozefov Murgašov máme dosť aj v súčasnosti. Mnoho šikovných, talentovaných mladých ľudí odchádza zo Slovenska do zahraničia, kde nachádzajú lepšie uplatnenie vďaka výhodným podmienkam

Jozef Murgaš

Zdroj foto: www.kings.edu

na rozvoj svojich schopností. A zďaleka nemám na mysli iba finančné ohodnotenie. Ak si naše zodpovedné inštitúcie a politické reprezentácie neuvedomia akútnosť tohto problému, „odliv mozgov“ do zahraničia bude pokračovať a naďalej ochudobňovať našu spoločnosť.

V posledných týždňoch a mesiacoch sa na nás priam valí množstvo pochybných až trápnych prejavov „vlastenectva“ a „národnej hrdosti“. Jozef Murgaš môže v tomto ohľade poslúžiť ako nasledovaniahodný vzor. To, že na slovenskom národe mu záležalo, dokazoval svojimi činmi, a to aj zo vzdalenej Ameriky.

Martin Lokša

Použitá literatúra:

Šváčová, Soňa et al.: *Jozef Murgaš – reflexie života a diela v medzinárodnom kontexte*. Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, 2014.

O našich najstarších priezviskách

Sojakovci

■ V našej obci sa dodnes vyskytuje viacero priezvisk, ktorých nositelia tu žijú nepretržite už niekoľko storočí. Patria sem napríklad mená Starčok, Sojak, Kološta, Búda, Marčok, ale aj Lopejský či Šalkovský. Ľudia s týmito menami mnohokrát obývali našu obec už v 17. storočí. Miesto pobytu menili len zriedkakedy. Manželstvá najčastejšie vznikali na území jednej obce. Tento stav na mnohých našich dedinách pretrvával až do polovice 20. storočia.

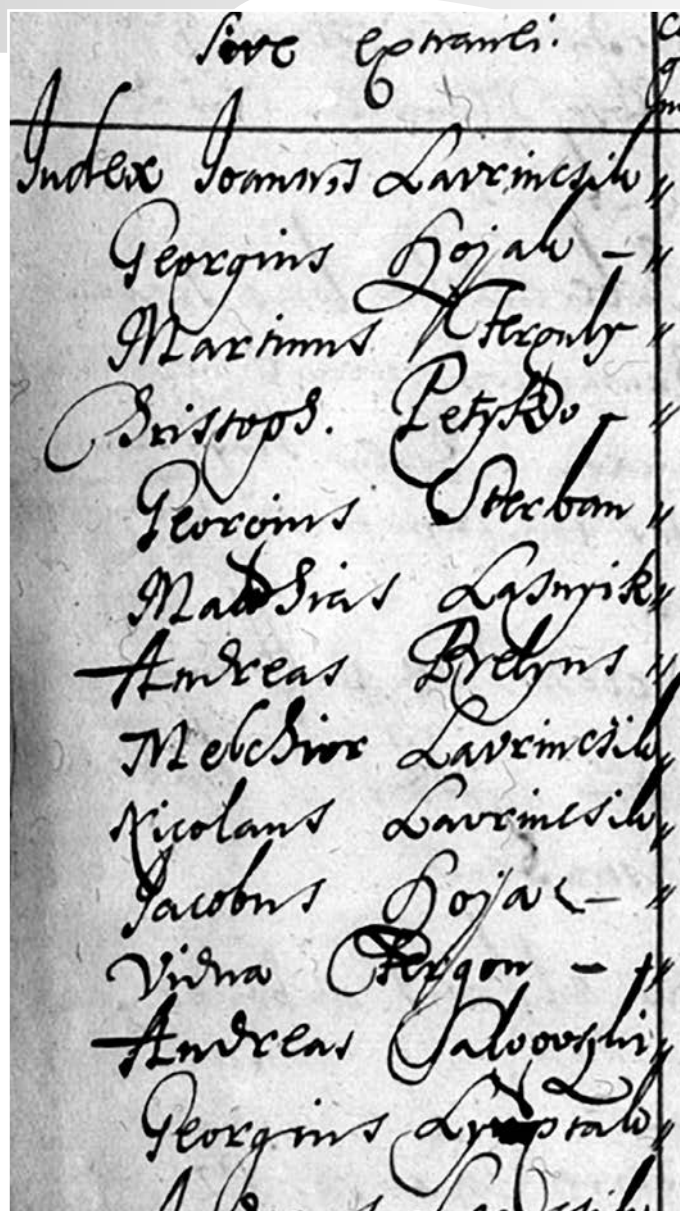
V nasledujúcich číslach našich Noviniek troška načriem do histórie najstarších priezvisk, ktoré boli a aj dodnes sú pre Nemeckú, Dubovú či Zámotie typické. Pokúsim sa zmapovať, kedy a odkiaľ sa na územie našej obce dostali, čím sa živili ich nositelia a aké postavenie v obecnej komunite časom získali. Ako najstaršie dostupné zdroje poslúžia zoznamy poddaných v urbároch Lupčianskeho panstva a tiež sčítania obyvateľstva v Uhorsku.

Za jedno z našich najtypickejších priezvisk možno považovať meno Sojak. Mimo nášho regiónu sa vyskytuje len veľmi ojedinele.

Najstarším historickým prameňom, ktorý obsahuje mená obyvateľov našich dedín, je urbár Lupčianskeho panstva z roku 1663. Pri obciach Nemecká, Dubová a Zámotie sa meno Sojak nevyskytuje ani raz. Zato v susednej Ráztoke žili až tri roľnícke domácnosti s týmto priezviskom. Ako ich hlavy sú po latinsky zapísané *Mitro* (Demeter), *Petrus* (Peter) a *Matthaeus* (Matúš) *Szoyak*. Týchto troch poddaných roľníkov preto môžeme považovať za najstarších písomne doložených Sojakovcov v našom regióne.

Priezvisko Sojak sa na území našej obce objavilo o niečo neskôr. V roku 1715 uhorské úrady uskutočnili celoštátny súpis daňových poplatníkov. Neobsahuje mená všetkých obyvateľov Uhorska, ale len tých, ktorí platili dane. Nemajetní obyvatelia v ňom preto chýbajú. V Nemeckej bol zapísaný *Georgius* (Juraj) *Szoyak* a *Jacobus* (Jakub) *Szoyak* a v Zámostí takisto *Georgius Szoyak*. Oprávnené sa môžeme domnievať, že títo obyvatelia alebo ich predkovia sa sem presťahovali zo susednej Ráztoke. Uzatváranie manželstiev medzi obyvateľmi takýchto blízkych dedín, ktoré ešte k tomu patrili do jednej farnosti, nebolo ani v týchto časoch až takou výnimkou.

Ďalšie súpisy obyvateľov vznikli za vlády Márie Terézie. Táto vládkyňa chcela zmodernizovať život v kráľovstve a zefektívniť naše poľnohospodárstvo. To sa nedalo uskutočniť bez spísania poddaných. Ich zoznamy boli súčasťou takzvaných tereziánskych urbárov, ktoré vznikali okolo roku 1770. V nich sa medzi nemečianskymi poddanými uvádza *Misso* (Mišo) *Szoyak* a v Zámostí *Gyuro* (Ďuro) a *Jano Szoyak*. Viacero obyvateľov

Sojakovci v zozname obyvateľov Nemeckej z roku 1715

s týmto menom naďalej žilo aj v Ráztoke, jeden sa dokonca objavil aj v Jasení. Len Dubovej sa zatiaľ akíkoľvek Sojakovci úspešne vyhýbali.

Sčítanie ľudu v roku 1869

V roku 1848 bolo v Uhorsku zrušené poddanstvo a bývalá zemepanská pôda bola prerozdelená medzi roľníkov. Spisovanie poddaných roľníkov už nebolo potrebné. V tomto období však úradníci zhotovovali zoznamy obyvateľov a pridelenej pôdy, ktoré sa nazývali komasačné protokoly. S týmito písomnosťami z našej obce som sa zatiaľ pri mojom archívnom výskume nestretol.

Oveľa významnejším zdrojom informácií z tohto obdobia sú však hárky celokrajinského sčítania ľudu z roku 1869. Okrem mien všetkých obyvateľov a údajoch o ich stave, živobytí, náboženstve či gramotnosti sú v nich opísané aj bytové a hospodárske podmienky ich života. Pre každý dom bol vyčlenený osobitný hárok. V ňom možno nájsť informácie, z koľkých miestností sa dom skladal a na čo boli určené. Vo všetkých domoch bol

vstupnou miestnosťou pitvor, v ktorom bolo otvorené ohnisko. Bol to spoločný priestor, ktorý všetkým obyvateľom slúžil na prípravu jedla. Z pitvora sa vchádzalo do izby s veľkou pecou. Okrem toho bývala súčasťou domu komora, prípadne viac komôr. Slúžili najmä na odkladanie šatstva a skladovanie potravín, často však aj na spávanie, hoci nebývali vykurované. Hárok ďalej obsahuje aj počet a druh hospodárskych priestorov. Na jeho zadnej strane je zaznačený počet hospodárskych zvierat – koní, dobytky, oviec, kôz, ošípaných a včelstiev.

V archíve našej fary sa zhodou okolností zachovali aj podrobné súpisy veriacich s prírmeniami jednotlivých domov, a to práve z toho istého roku 1869. Podľa nich tak vieme určiť presnú alebo aspoň približnú polohu niektorých obydľí.

V Nemeckej sa obyvatelia s priezviskom Sojak nachádzali v dvoch domoch. Žilo ich tu spolu desať. V dome u Zajacov,

ktorý sa nachádzal na Záhroní a mal číslo 4, bývali dve trojčlen-
né roľnícke rodiny Jána a Juraja Sojaka. Dom mal okrem pitvora
dve izby a dve komory, okrem toho maštal, ovčiareň a humno.
Keďže v ňom bývalo len šesť ľudí, bytové podmienky boli na tie
časy veľmi dobré. Prvá rodina chovala koňa a kravu, druhá mala
dve kravy, teľa, deväť oviec a sviňu. V nepomerne horších pod-
mienkach žili Sojakovci v dome číslo 66, ktorý mal pomenova-
nie *do Slávikov*. Nachádzal sa na druhej strane Hrona blízko
rieky. Okrem pitvora mal iba jednu izbu s komorou. Štvorčlenná
rodina Jána Sojaka, ktorý žil len z nádennickej práce, sa o toto
bydlo delila ešte s inými štyrmi chudobnými spolubývajúcimi.
Keď si predstavíme, že vykurovaná bola v tom období len izba
a studené komory sa na spávanie využívali najmä v letnom ob-
dobí... O chudobe tohto domu vypovedá aj fakt, že nemal nijaké
hospodárske budovy a obyvatelia nechovali väčšie hospodárske
zvieratá, nanajvýš možno hydinu, ktorá sa v súpise neuvádza.

№ 1		№ 2		№ 3		№ 4		№ 5		№ 6		№ 7		№ 8		№ 9		№ 10		№ 11		№ 12		№ 13		№ 14		№ 15		№ 16		№ 17		№ 18		№ 19		№ 20		№ 21		№ 22		№ 23		№ 24		№ 25		№ 26		№ 27		№ 28		№ 29		№ 30		№ 31		№ 32		№ 33		№ 34		№ 35		№ 36		№ 37		№ 38		№ 39		№ 40		№ 41		№ 42		№ 43		№ 44		№ 45		№ 46		№ 47		№ 48		№ 49		№ 50		№ 51		№ 52		№ 53		№ 54		№ 55		№ 56		№ 57		№ 58		№ 59		№ 60		№ 61		№ 62		№ 63		№ 64		№ 65		№ 66		№ 67		№ 68		№ 69		№ 70		№ 71		№ 72		№ 73		№ 74		№ 75		№ 76		№ 77		№ 78		№ 79		№ 80		№ 81		№ 82		№ 83		№ 84		№ 85		№ 86		№ 87		№ 88		№ 89		№ 90		№ 91		№ 92		№ 93		№ 94		№ 95		№ 96		№ 97		№ 98		№ 99		№ 100	
1	1	Sorjak János	1	1832	L. Chabot	házas	földművelő																																																																																																																																																																																																
2	2	Sorjak Mihály	1	1842	L. Chabot	házas	háztartás vezetője																																																																																																																																																																																																
3	3	Sorjak György	1	1865	L. Chabot	házas																																																																																																																																																																																																	
2	1	Sorjak György	1	1889	L. Chabot	házas	földművelő																																																																																																																																																																																																
2	2	Sorjak György	1	1812	L. Chabot	házas	háztartás vezetője																																																																																																																																																																																																
3	3	Sorjak Mihály	1	1854	L. Chabot	házas	háztartás vezetője																																																																																																																																																																																																

Obyvatelia domu č. 4 v Nemeckej v sčítacom hárku z roku 1869

Aj dubovskí Sojakovci, ktorých bolo zhodou okolností takisto desať, žili v dvoch domoch. V dome číslo 13 – *u dolných Beňov* – žil roľník Ondrej Sojak s manželkou a roľník Ján Sojak so ženou a s dvoma deťmi. Vlastnili dva volské záprahy, chovali tiež kravu, tri telce, deväť oviec a sviňu. K dispozícii mali izbu a dve komory. Oveľa skromnejšie pomery vládli v dome s číslom 20 – *u Predankov*. Vdova Anna Sojaková, ktorá sa živila z nádenníckej práce, tu žila s tromi deťmi, z ktorých ani jedno sa však v čase sčítania nenachádzalo doma. Dcéra slúžila v Brezne a obaja synovia boli ako sluhovia podomových obchodníkov-čipkárov v Peštianskej župe. Okrem toho dom obývala 4-členná rodina čipkárskeho pomocníka a 4-členná rodina pastiera oviec. Tá síce chovala štyri ovce, iných hospodárskych zvierat však v dome nebolo. Keď sa doma zišli všetci obyvatelia, bolo ich spolu až 12. Pritom mali k dispozícii jednu izbu a dve komory.

Najviac Sojakovcov – až 26 – žilo v čase sčítania v Zámosti. Boli rozdelení v štyroch domoch. Tieto rodiny sa zväčša živili nádeňníckou prácou u bohatších gazdov, viacerí chlapi a mládenci boli pomocníkmi či sluhami potulných obchodníkov čipkárov. Len jeden z nich – Ján Sojak mladší – bol samostatným čipkárom s vlastným povozom. Vlastnil totiž dva kone a v dome číslo 9 – u *Sejkov* – býval s manželkou a synom. Chovali aj teľa, štyri ovce a ošipánú. Spolu s nimi tu žila aj štvorčlenná rodina nádeňníka Jána Sojaka staršieho. Všetci spoločne obývali izbu a dve komory.

N.	A. d.		file mü	file mü	KUTVANKSKO NA- BOZENSTVA ?		Drovoje, fabrike, alebo roba s t. d. zamestnaní.	
1	1	Spoják János diabb	1	-	1895	Rom Kat	házas	Hárato he reshedő
	2	Spoják maria	-	1	1840	~	~	hanstardas
	3	Spoják Károly	1	-	1866	~	-	-
2	1	Spoják János eregelli	1	-	1800	Rom Kat	házas	Nappámós
	2	Spoják maria	-	1	1809	~	~	~
	3	Spoják matyas	1	-	1828	~	nüllem	Nappámós
	4	Spoják Istvan	1	-	~	~	~	~

Obyvatelia domu č. 9 v Zámostí v sčítacom hárku z roku 1869

V dome u *Chmátikov* s poradovým číslom 33 žili až štyri rodiny. Drobný obchodník Štefan Sojak s manželkou, dvoma deťmi a ovdovelým otcom tvorili prvú domácnosť. Otec, syn aj vnuk boli na obchodných cestách v Biharskej župe. Druhú rodinu tvoril čipkársky pomocník Filip Sojak s manželkou, dvoma deťmi a matkou. V dome ďalej žila chudobná roľníčka Mária Sojaková so synom Michalom, ktorý sa ako čipkársky pomocník nachádzal v Šomodskej župe, a rodina nádenníka Štefana Sojaka. O chudobných pomeroch v dome svedčí skutočnosť, že v ňom chovali len jedno teľa a štyri kozy. Pritom tu žilo až 18 ľudí, z toho 14 mali priezvisko Sojak. Mali k dispozícii len jednu izbu a dve komory.

Dom číslo 42 mal len dve miestnosti – vstupný pitvor a izbu. V takýchto malých dreveničkách v minulosti bývali tí najchudobnejší. Tu býval nádenník Juraj Sojak s manželkou a dcérou. Chovali jednu kozičku. V dome číslo 48 s pitvorom, izbou a komorou žil drobný čipkár Martin Sojak s manželkou a chudobná nádenníčka so synom. Aj tu mali v maštali len jednu kozu.

Pre zaujímavosť dodávam, že štyri rodiny Sojakovcov žili aj v blízkej Ráztoke – dve boli roľnícke, jedna čipkárska a štvrtou bola chudobná domácnosť pastiera.

Prvá polovica 20. storočia

Na rozhraní 19. a 20. storočia sa viacerí muži Sojakovci z Nemeckej, Dubovej a zo Zámestia naďalej živilí podomovým obchodovaním. V každej z dedínok boli štyria až šiesti čipkári s týmto priezviskom. Väčšinou chodili na obchodné cesty pešo a tovar nosili na chrbte. Predávali nožíky, nožnice, kosy, britvy, zámky, zvončeky, hrebene, zrkadielka, fajky, pipasáre, detské hračky, lacnú bižutériu, rukavice, pančuchy, remene a podobný drobný tovar. K väčším čipkárom patrili Cyprián Sojak *od Zajakov* z Nemeckej, ktorý chodil na jarmoky s vlastným vozom a párom koní. Okrem drobného a železiarskeho tovaru predával aj vzácnejšie látky a iný textil.

V prvej polovici 20. storočia bývali nemečianski Sojakovci v štyroch domoch. V *Cigánskej* (dnes Partizánskej) ulici bývali Sojakovci *od Vengerov*. Túto drevenicu okupačné vojská cez druhú svetovú vojnu vypálili a jej obyvatelia si na tom istom mieste neskôr vybudovali murovaný domček, ktorý dodnes stojí v blízkosti cestného mosta. V malickej (dnes už neexistujúcej)

Sojakovíe obchod v Nemeckej v medzivojnovom období

dreveničke vo dvore *u Števkov*, v blízkosti súčasnej pošty, bývala rodina drobného čipkára Martina Sojaka. Jeho syn Jozef si na dnešnej Ulici SNP postavil murované obydlie, ktoré dostalo pomenovanie *do nového domu*. Najmajetnejšia bola rodina obchodníka Jána Sojaka, ktorá sa do Nemeckej prisťahovala v roku 1919 z blízkej Predajnej. Od odchádzajúcej židovskej rodiny Bűchlerovcov odkúpila veľký dom na *Panskej ulici* (dnes Ulica Sama Chalupku). Ján Sojak tu – podobne ako predošlí majitelia – prevádzkoval obchod so zmiešaným tovarom.

Rodina obchodníka Jána Sojaka z Nemeckej

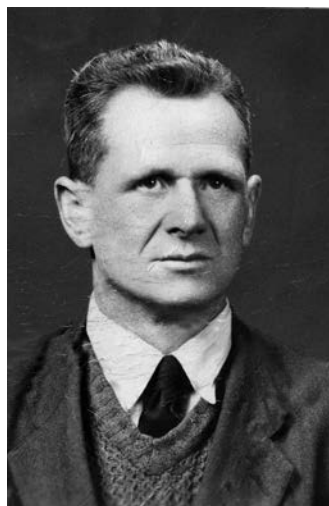
Rodina Sojakovcov od dolných Beňov z Dubovej, okolo roku 1945

*Anton Sojak od Čižmárov,
starosta Dubovej
v rokoch 1936 – 1939*

*Jozef Sojak od Babríkov,
predseda MNV v Dubovej
v rokoch 1955 – 1956*

*Jozef Sojak od Kapláňov a jeho druhá manželka Katarína,
ktorí boli poslednými obyvateľmi Sojakovie drevenice
na samote u Halgašov*

Dubovskí Sojakovci boli roztrúsení až v šiestich domoch. Na dolnom konci dedinky bývali v dome *u Čižmárov* – Anton Sojak Čižmárov bol v rokoch 1936 – 1939 aj starostom obce. Ďalší Sojakovci na dolnom konci bývali v drevenici *u Tačkov*. Na hornom konci žili rodiny Sojakovcov *u Barbasov*, *u dolných Beňov*, *u Macov* a *u Babríkov*. V rokoch 1955 – 1956 bol v Dubovej na čele miestneho národného výboru predseda Jozef Sojak od Babríkov.

Sojakovci v Zámostí bývali v domčeku s prírmením *do Kapláňov*. Jozef Sojak Kapláň sa v medzivojnovom období priženil na samotu *u Halgašov*, kde založil osobitnú – sojakovskú – vetvu tejto lazničkej rodiny.

Viacerí potomkovia spomenutých rodín sa časom z rodných domov rozprchlí a po druhej svetovej vojne si na území našej obce vystavali moderné domy. Budem rád, ak im tento príspevok pomôže oživiť spomienky na predkov či povzbudí v záujme o históriu ich rodiny.

Záverom len podotknem, že podľa slovníkového portálu Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra žilo v roku 1995 na území našej republiky len 92 obyvateľov s priezviskom Sojak. Najviac – 27 – ich bolo v Nemeckej, 17 v Dubovej a 9 v Ráztoke. Po štyria žili v Banskej Bystrici a na Starých Horách, po traja na breznianskom Mazorníkovce, v Predajnej a v bystrickej Sásovej. Po dvaja bývali v bratislavskej Petržalke a v Liptovskej Lúžnej. Oveľa častejšie – až 240-krát – sa vyskytovalo priezvisko Soják, najčastejšie na západnom Slovensku (Chltnica pri Piešťanoch, Malacky, Lakšárska Nová Ves) a na Gemeri (v Rožňave, Muráni a vo Vlachove).

*Martin Lokša
Zdroj foto: archív autora*

Dobrovoľný hasičský zbor v Nemeckej

VIII. ročník hasičského plesu

V sále kultúrneho domu v Podbrezovej sa poslednú januárovú sobotu konala udalosť, ktorá – verím – zanecháva dlhodobý príjemný dojem nielen v pamäti hostí, ale aj v srdciach tých, ktorí sa na jej príprave a realizácii podieľali. Ples DHZ Nemecká už po ôsmy raz otvoril brány do sveta hudby, tanca a spoločenského pôžitku pre dobrovoľných hasičov, obyvateľov našej obce a jej okolia.

Hudobná skupina Obzor z Čierneho Balogu a ľudová hudba Čerešienka dotvorili príjemnú atmosféru plesu a nenechali tanečný parket prázdny. Hostí skvelou hudbou bavili až do skorých ranných hodín. Okrem hudobných zážitkov si hostia mohli vychutnať aj folklórny program, v ktorom sa predstavil kolektív dievčat Folklórneho súboru Mostár z Brezna. Ich spevácko-tanečné vystúpenie pohltilo pozornosť celej sály a prinieslo do priestoru dotyk kultúry a tradícií, ktoré sú súčasťou našich životov.

No a čo by to bol za ples bez tradičnej tomboly? Aj tento rok sa organizátorom podarilo pripraviť tombolu, ktorá nesklamala. Hodnotné ceny rozdelené medzi šťastlivcov dotvorili atmosféru napätia a očakávania.

Nezabudnuteľný večer by nebolo možné uskutočniť bez obetavosti a úsilia zúčastnených tohto podujatia, ktorí každoročne pomáhajú pri jeho prípravách. Ďakujeme všetkým členom DHZ Nemecká, ktorí sa na príprave a organizácii podujatia podieľali. Ich oddanosť a zaoberanosť pre kultúru a spoločenskú udalosť sa odrážali v každom detaile večera. Zároveň by sme chceli vyjadriť veľkú vďaku všetkým sponzorom, ktorí svojou podporou umožnili usporiadať ďalší ročník hasičského plesu.

Ples DHZ Nemecká sa tak opäť raz zapíše do hasičskej kroniky ako príjemná a nezabudnuteľná noc plná hudby, tanca a pohody. Dúfame, že v budúcnosti sa tento krásny a pre nás už tradičný večer stretne s ešte väčším ohlasom a podporou.

Sponzori podujatia:

Obecný úrad Nemecká; Osko a. s. – Pavol Kováčik; Denný stacionár Nemecká; Spolok bývalých urbarialistov – pozemkové spoločenstvo Nemecká, Ing. Juraj Peťko; COOP Jednota Brezno, spotrebné družstvo; MO SRZ Podbrezová; Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky – Mgr. Branislav Piší; Požičovňa lodí Boat4u – Mário Kollár; Požičovňa lodí Dronte s. r. o. – Jaroslav Pančík; Pohostinstvo Nemecká – Eliška Kleskeňová; Potravinový Univerzál – Oľga Koríneková; Kvetinkovo – Zuzana Murgašová; Parapety BB – Monika Huťová; Pekný dom s. r. o.; KOOR s. r. o.; Natural Slovakia s. r. o.; VISTAV s. r. o. – Igor Cimerman; Boosters, online marketing s. r. o. – Martin Bulák; Banskobystrický pivovar URPINER; ÚLUV Banská Bystrica; Poľovníctvo – Ivan Spišiak; Katarína Žiak Jewerly, Petra Tóth – umelecké šperkárstvo; Hotel Partizán****; Mgr. Zuzana Kováčová Švecová, PhD.; Eva Pavlovová; Ján Pavelka; Martin Petrík s partiou a rodina Ollerová; Kamilka Luptáková; Dadka Huťová; Martina Marčoková; Pavel Marčok st.; Katarína Marčoková st.; Anna Dzurmanová; Marián Rusnák; Matúš Břeš – autoservis; Ing. Eva Huťová; Peter Tatárik – hrnčiarstvo BB; Rudolf Bošela; kozmetická poradkyňa Mary Kay – Gabriela Schmidt; Dušan Blahút; Pavol Molčan; Martin a Elenka Horváthovci; Janka a Ján Sojakovci; Vydavateľstvo Ikar – p. Hruška; Včelí farmar pod Úbočou – Ivan a Marie Štubňovci; Ivana Berčíková; Herbalife Nutrition – Patrik Floro.

Obecná zabíjačka

Dňa 10. februára 2024 sa v priestoroch pohostinstva v Nemeckej konala obecná zabíjačka. Na tomto spoločenskom podujatí nemohla chýbať „hasičská pomocná ruka“. Dobrovoľní hasiči pomáhali zamestnancom obecného úradu zabezpečovať organizáciu tohto podujatia, ako aj predaj výrobkov.

Zimná halová súťaž

Prvú marcovú sobotu sa v telocvični Spojenej školy v Nemeckej konalo prvé kolo zimnej halovej súťaže. Toto hasičské športové podujatie organizoval Dobrovoľný hasičský zbor Nemecká v spolupráci s Občianskym združením Hasič z Polomky. Na akcii bol prítomný starosta obce Nemecká Branislav Čižmárik a vedenie Územnej organizácie Dobrovoľnej požiarnej ochrany Brezno.

Na podujatí sa zúčastnilo 20 päťčlenných družstiev v šiestich vekových kategóriách. Súťaž sa skladala z troch disciplín: zo štafety dvojíc, z zložovej štafety a zo štafety 5 × 30 m behu. Všetky tri disciplíny boli zamerané na spoluprácu v kolektíve, presnosť a rýchlosť. Zúčastnené tímy ukázali svoje hasičské zručnosti a zdatnosti, aby získali cenné body a umiestnenia v celkovom poradí.

DHZ Nemecká nastúpil na súťaž s najväčším počtom družstiev, bolo ich dokopy šesť. Mladí hasiči z Nemeckej ukázali svoje schopnosti, ktoré počas roka nadobudli na hasičskom krúžku v našej základnej škole. Družstvo mladších dievčat (v zložení V. Potančoková, K. Štajerová, E. Falatová, H. Fiľová, S. Marková) sa umiestnilo na 2. mieste. Družstvo mladších chlapcov (v zložení O. Dzurman, A. Daxner, M. Klibány, T. Vančo, I. Bartoš) si zabezpečilo skvelé 2. miesto, zatiaľ čo družstvo starších chlapcov z Nemeckej (v zložení Z. Štajer, S. Kotlár, J. Kotlár, J. Lokša, I. Bartoš) sa umiestnilo na krásnom 1. mieste vo svojej kategórii. V súťažnej kategórii staršie dievčatá náš zbor reprezentovali dve súťažné družstvá. Družstvo Nemecká A (v zložení V. Môciková, N. Môciková, J. Lokšová, E. Dunajská, T. Košťálová) sa umiestnilo na 2. mieste a družstvo Nemecká B (v zložení V. Laurincová, N. Schüsserová,

Zdroj foto: Facebook Hasiči Nemecká

hasičské schopnosti so svojimi rovesníkmi. Je to taktiež príležitosť pre ľudí nielen z našej obce, aby sa stretli a podporili hasičské tímy z nášho okresu. Gratulujem všetkým zúčastneným a zároveň všetkým čitateľom pozývam, aby prišli povzbudiť domáce hasičské tímy na Zimné kolo hry Plameň, ktoré sa bude konať 7. apríla 2024 o 10.00 hod. v telocvični Spojenej školy v Nemeckej.

Výročná členská schôdza

Prvú marcovú sobotu sa konala výročná členská schôdza dobrovoľných hasičov z Nemeckej. Pozvanie prijali aj hostia – starosta obce Branislav Čižmárik aj podpredseda Územnej organizácie Dobrovoľnej požiarnej ochrany Brezno Ondrej Ruso –, ktorí prítomným poďakovali za ich dobrovoľnícku činnosť v uplynulom období a popriali im veľa zdravia a chuti do ďalšej práce. Počas schôdzy predseda DHZ Nemecká predniesol správu o činnosti a hospodárení za rok 2023. Bol prednesený aj schválený plán činností na rok 2024, ktorý je pre členov výboru DHZ, ako aj pre ostatných členov zboru záväzujúci.

*Pavel Marčok,
predseda DHZ Nemecká*

Zdroj foto: Facebook Novinky spod Hradiska

N. Chváliková, S. Simanová, V. Šovčíková) skončilo v tejto kategórii na 3. mieste. Posledným súťažným tímom bolo družstvo dorastencov, kde sme súťažili s jedným družstvom (v zložení F. Pavlovský, O. Bartoš, M. Andreutti, E. Dunajská, Z. Štajer), ktoré sa umiestnilo na krásnom 1. mieste.

Nemôžeme zabudnúť na vedenie spojenej školy, ktoré nám ústretovo poskytlo priestory na organizovanie takéhoto podujatia, za čo mu ďakujeme. Zároveň sa chceme poďakovať všetkým členom DHZ Nemecká, ktorí prispeli k príprave a hladkému priebehu.

Športovým dňom sme „otvorili“ hasičskú súťažnú sezónu pre hasičskú mládež. Takéto stretnutie je vynikajúca príležitosť pre mladých ľudí, aby sa stretli, preukázali a porovnali svoje

Srdečne vás pozývame podporiť
družstvá mladých hasičov
na **zimné kolo hry Plameň** a zároveň
na **2. kolo Zimnej halovej súťaže 2024.**

Podujatie sa uskutoční 7. apríla 2024
o 10.00 hod. v telocvični
Spojenej školy v Nemeckej.

Niektorí čitatelia postrehli dlhšiu nečinnosť na našej bývalej FB stránke *Hasiči Nemecká*. Žiaľ, prístup k stránke nám bol z nezistených dôvodov odobratý a snaha vynaložená na opätovné získanie prístupu do tohto účtu nebola úspešná. Preto sme sa rozhodli pre hasičov a ich podporovateľov založiť novú skupinu, kde sa vám budeme snažiť prinášať aktuálne informácie z diania nášho zboru. Budeme radi, ak sa do novovytvorenej facebookovej verejnej skupiny **HASIČI NEMECKÁ** pridáte.

Čo máme nové za zelenými stolmi

Vianočný turnaj

Dňa 30. decembra 2023 sa v „dolnej škole“ v Zámostí uskutočnil 25. ročník Vianočného stolnotenisevého turnaja. Zúčastnilo sa deväť hráčov z našej obce, ale aj zo susednej

Predajnej a z Brezna. Po urputných bojoch systémom „každý s každým“ sme spoznali víťaza, ktorým sa stal Ivan Šnír. Druhé miesto obsadil Jozef Benko st. a tretie Jaroslav Hronček.

Účastníci vianočného turnaja
Zdroj foto: autor

Celkové poradie:

1. Ivan Šnír
2. Jozef Benko st.
3. Jaroslav Hronček
4. Peter Benko
5. Martin Gierl
6. Patrik Husenica
7. Martin Starček
8. Marek Ryšlink
9. Matúš Dinič

Majstrovstvá Banskobystrického kraja

Dňa 10. februára tohto roku sa v telocvični Spojenej školy v Nemeckej uskutočnili Majstrovstvá Banskobystrického kraja v stolnom tenise registrovaných hráčov, ktoré organizoval Krajský stolnotenisevý zväz Banská Bystrica spolu s naším klubom. Na turnaji sa zúčastnilo 55 hráčov, ktorí odohrali

množstvo kvalitných zápasov ako v dvojhre, tak aj v štvorhre. Majstrom kraja v dvojhre sa po finálovej výhre 3 : 1 nad Lubomírom Majerčíkom stal Patrik Hrabaj. V štvorhre sa majstrami kraja po finálovej výhre 3 : 0 nad dvojicou Tomáš Bobok a Patrik Hrabaj stali Lubomír Majerčík a Linda Majerčíková.

Ocenení v dvojhre
Zdroj foto: www.kstzbb.sk

Ocenení v štvorhre
Zdroj foto: www.kstzbb.sk

Výsledné poradie dvojhra:

1. Patrik Hrabaj (Žiar nad Hronom)
2. Lubomír Majerčík (Žiar nad Hronom)
3. Lukáš Siekela (Krupina)
Michal Glejtek (Brezno)

Výsledné poradie štvorhra:

1. Lubomír Majerčík/ Linda Majerčíková (Žiar nad Hronom)
2. Tomáš Bobok/ Patrik Hrabaj (Tomášovce/Žiar nad Hronom)
3. Michal Glejtek/Miroslav Plecho (Brezno)

Peter Sojak

Narodili sa

Sofia Vrťová (Nemecká)

Do manželstva vstúpili

Jozef Štajer a Irena Bučková

Anton Furimský a Kristína Furajtárová

Opustili nás

Mária Klinčíková z Nemeckej (78 rokov)

Marta Rybárová zo Zámestia (77 rokov)

Pavol Kučerák z Nemeckej (60 rokov)

Kamila Štubňová z Nemeckej (87 rokov)

František Bracíník z Nemeckej (91 rokov)

Janette Múková z Dubovej (55 rokov)

Upozornenie redakcie

Keďže sa chceme vyhnúť prípadným nedorozumeniam, radi by sme prispievateľov aj čitateľov upozornili na to, akým spôsobom uvádzame zdroje fotografií a ostatných obrazových príloh.

1. Ak je autor fotografie známy, uvádzame jeho celé meno a priezvisko. Príklad:

Foto: Peter Berčík

2. Ak autor fotografie nie je známy, uvádzame zdroj, z ktorého sme ju prebrali. Uvedieme napríklad názov publikácie, webovej či facebookovej stránky, prípadne iného internetového zdroja. Niekedy uvedieme osobu, ktorá nám záber poskytla, prípadne ktorá je vlastníkom fotografie. Príklady:

Zdroj foto: V. Marčok a kol. – Dejiny slovenskej literatúry III

Zdroj foto: <https://sk.wikipedia.org>

Zdroj foto: Facebook Hasiči Nemecká

Oznam kultúrnej komisie

Podujatie venované Medzinárodnému dňu detí sa tohto roku bude konať v neskoršom termíne 15. júna.

Na začiatok júna sú totiž naplánované iné akcie (prvé sväté prijímanie a voľby do Európskeho parlamentu).

Lenka Valentová - J+L STORE

tel.: 0948 227 269

**Prevádzka:
Námeste SNP 2/15
Slovenská Ľupča**

(za zmrzlinou/oproti obecnému úradu)

OTVÁRACIE HODINY
po-št 7:30 - 15:30
pia 7:30 - 12:30
so-ne zatvorené

- ✓ **Predaj záhradnej a lesnej techniky, motorové pily, kosačky, krovinořezy, oleje, lišty, reťaze a iné**
- ✓ **Nožnice, sekery, hrable, poriská, rukavice, čižmy a iné**
- ✓ **Hnojivá ako Travcerit, NPK, CERERIT, trávne zmesi, postreky a iné**
- ✓ **Záručný aj pozáručný servis, brúsenie reťazí**
- ✓ **Rokmi overené kvalitné značky**
- ✓ **Odborné poradenstvo**

STIHL®

FISKARS®

AL-KO
QUALITY FOR LIFE

OREGON®

Sledujte nás
na Facebooku J+L STORE
na instagrame @j_l.store

